

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Nezaměstnanost jako příčina kriminality

Denisa Rumlová

**Bakalářská práce
2016**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Denisa Rumlová**
Osobní číslo: **E13149**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a celníky**
Název tématu: **Nezaměstnanost jako příčina kriminality**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

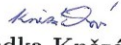
Cílem práce je analýza míry nezaměstnanosti a míry kriminality v Královohradeckém kraji a komparace těchto ukazatelů v rámci celorepublikového srovnání.

Osnova:

- Definice kriminality.
 - Charakteristika trestné činnosti.
 - Nezaměstnanost jako příčina kriminality.
 - Vývoj nezaměstnanosti a kriminality v ČR.
 - Analýza míry nezaměstnanosti v souvislosti s mírou kriminality v Královohradeckém kraji.
-

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

BROŽOVÁ, D. Kapitoly z ekonomie trhů práce. Vysoká škola ekonomická v Praze: Oeconomica, 2012. ISBN 978-80-245-1880-0.
HOLCR, K. Kriminologie. Vyd. 1. Praha: Leges, 2009, 190 s. Student (Leges). ISBN 978-808-7212-271.
JELÍNEK, J. a kolektiv. Trestní právo hmotné obecná část zvláštní část. 4. vydání Praha 2: Leges, s.r.o., 2014. ISBN 978-80-7502-044-4.
KACZOR, P. Trh práce, pracovní migrace a politika zaměstnanosti ČR po roce 2011. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2013. 242 s. Vysokoškolská učebnice. ISBN 978-80-245-1930-2.

Vedoucí bakalářské práce:
Ing. Radka Kněžáčková
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: 29. září 2015
Termín odevzdání bakalářské práce: 29. dubna 2016

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 29. září 2015

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 28. 4. 2016

Denisa Rumlová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych zde ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce, paní Ing. Radce Kněžáčkové, Ph.D. za její odbornou pomoc, cenné rady a připomínky a především za celkovou ochotu při vedení mé bakalářské práce.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá nezaměstnaností jako příčinou kriminality. Popisuje kriminalitu, charakterizuje trestnou činnost a snaží se objasnit určité aspekty, které ke kriminalitě vedou. Zaměřuje se zde především na nezaměstnanost. Dále je zde představen vývoj nezaměstnanosti a kriminality v České republice. Následně je provedena analýza míry nezaměstnanosti a míry kriminality v Královehradeckém kraji a jeho okresech.

KLÍČOVÁ SLOVA

Kriminologie, kriminalita, trestná činnost, nezaměstnanost.

TITLE

Unemployment as a reason of criminality

ANNOTATION

This text is dealing with unemployment as a reason of criminality. It describes the criminality, the crimes (criminal activities) and the specific aspects that lead to criminality. It concentrates mainly to unemployment. The next part of this work demonstrates the development of unemployment and criminality in the Czech Republic and it analyzes these aspects in the Královehradecký region.

KEYWORDS

Criminology, criminality, crimes, unemployment.

OBSAH

ÚVOD	- 9 -
1 KRIMINOLOGIE	- 10 -
1.1 HISTORICKÝ VÝVOJ KRIMINOLOGIE	- 10 -
1.2 CHARAKTERISTIKA KRIMINOLOGIE	- 11 -
1.3 ZÁKLADNÍ FUNKCE A ÚKOLY KRIMINOLOGIE	- 11 -
1.4 VZTAH KRIMINOLOGIE A OSTATNÍCH VĚDNÍCH DISCIPLÍN	- 11 -
1.4.1 Trestní právo	- 12 -
1.4.2 Sociologie	- 12 -
1.4.3 Forenzní psychologie, psychiatrie a medicína	- 12 -
1.4.4 Kriminalistika	- 13 -
1.4.5 Viktimologie a penologie	- 13 -
2 KRIMINALITA	- 14 -
2.1 DĚLENÍ KRIMINALITY	- 14 -
2.2 UKAZATELE KRIMINALITY	- 15 -
2.3 ZDROJE INFORMACÍ O KRIMINALITĚ	- 16 -
3 TRESTNÁ ČINNOST	- 18 -
3.1 TRESTNÝ ČIN A JEHO ZNAKY	- 18 -
3.1.1 Vývojová stádia a subjekty trestného činu	- 18 -
3.1.2 Dělení trestních činů	- 19 -
3.2 TREST A JEHO ÚČEL	- 21 -
3.2.1 Zásady trestání a ukládání ochranných opatření	- 21 -
3.2.2 Funkce trestu	- 21 -
3.3 TRESTNÍ SANKCE	- 22 -
3.3.1 Tresty	- 22 -
3.3.2 Výchovná, ochranná a trestní opatření	- 23 -
4 NEZAMĚŠTNANOST	- 24 -
4.1 NEZAMĚŠTNANOST A JEJÍ DRUHY	- 24 -
4.1.1 Míra nezaměstnanosti	- 24 -
4.1.2 Druhy nezaměstnanosti	- 26 -
4.2 NEZAMĚŠTNANOST JAKO SOCIÁLNÍ PROBLÉM	- 28 -
4.2.1 Práce a její význam pro člověka	- 28 -
4.2.2 Nezaměstnanost jako příčina sociálně patologických jevů	- 28 -
4.2.3 Kriminogenní faktory a rizikové skupiny nezaměstnaných	- 29 -
5 VÝVOJ NEZAMĚŠTNANOSTI A KRIMINALITY V ČR	- 30 -
5.1 VÝVOJ KRIMINALITY NA ÚZEMÍ ČR	- 30 -
5.2 STRUKTURA KRIMINALITY A PACHATELŮ V ČR	- 32 -
5.3 INDEX KRIMINALITY ČR	- 35 -
5.4 VÝVOJ NEZAMĚŠTNANOSTI V ČR	- 36 -
6 ANALÝZA MÍRY NEZAMĚŠTNANOSTI V SOUVISLOSTI S MÍROU KRIMINALITY V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI	- 39 -
6.1 VÝVOJ KRIMINALITY V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI	- 39 -
6.2 STRUKTURA KRIMINALITY A PACHATELŮ V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI	- 41 -
6.3 INDEX KRIMINALITY V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI	- 43 -
6.4 VÝVOJ NEZAMĚŠTNANOSTI V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI	- 44 -
6.5 KOMPARACE INDEXU KRIMINALITY A MÍRY NEZAMĚŠTNANOSTI V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI	- 45 -
ZÁVĚR	- 46 -
POUŽITÁ LITERATURA	- 48 -
SEZNAM PŘÍLOH	- 51 -
PŘÍLOHA A: TSK EVIDENČNĚ STATISTICKÉHO SYSTÉMU KRIMINALITY POLICIE ČR	- 52 -

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Struktura a počet pachatelů v ČR v letech 2005 - 2015	- 34 -
Tabulka 2: Struktura pachatelů podle věku v ČR v letech 2005 – 2014	- 35 -

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Struktura a počet TČ v ČR za rok 2015	- 19 -
Obrázek 2: Ekonomická aktivita obyvatel ČR v 3. čtvrtletí roku 2015	- 25 -
Obrázek 3: Vývoj celkové kriminality v ČR v letech 2005 - 2015	- 31 -
Obrázek 4: Vývoj škod z trestné činnosti v ČR v letech 2005 - 2015	- 32 -
Obrázek 5: Struktura a celkový počet TČ spáchaných v ČR v letech 2005 - 2015	- 33 -
Obrázek 6: Index kriminality na mapě ČR za rok 2015	- 36 -
Obrázek 7: Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti ČR v letech 2005 – 2015	- 37 -
Obrázek 8: Průměrný podíl nezaměstnaných osob na mapě ČR za rok 2015	- 37 -
Obrázek 9: Vývoj kriminality v KH kraji v letech 2005 – 2015	- 39 -
Obrázek 10: Porovnání kriminality v okresech KH kraje v letech 2014 a 2015	- 40 -
Obrázek 11: Vývoj škod z trestné činnosti v KH kraji v letech 2005 - 2015	- 41 -
Obrázek 12: Struktura kriminality v KH kraji za rok 2015	- 42 -
Obrázek 13: Struktura pachatelů v KH kraji za období 2005 – 2015	- 42 -
Obrázek 14: IK a podíl nezaměstnaných v jednotlivých okresech KH kraje v roce 2015 ..	- 43 -
Obrázek 15: Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v okresech KH kraje 2005 - 2015	- 44 -
Obrázek 16: Komparace vývoje IK a průměrné míry nezaměstnanosti v KH kraji v letech 2005 – 2015	- 45 -

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

aj.	a jiné
apod.	a podobně
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
Eurostat	The statistical office of the European Communities
HDP	Hrubý domácí produkt
IK	Index kriminality
KH kraj	Královehradecký kraj
mil.	milion
mld.	miliarda
MPSV ČR	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
NAIRU	Non accelerating inflation rate of unemployment (Míra nezaměstnanosti nezrychlující inflaci)
např.	například
OČTŘ	Orgány činné v trestním řízení
Sb.	Sbírka zákonů
SŠ	Střední škola
TČ	Trestný čin
tis.	tisíc
TSK	Takticko-statistická klasifikace
TZ	Trestní zákon – zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
tzv.	takzvaný
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
VŠ	Vysoká škola

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je objasnění problematiky nezaměstnanosti a kriminality v České republice a následně v Královéhradeckém kraji. Dochází zde ke srovnání makroekonomického ukazatele a sociálně patologického jevu, neboť problematika nezaměstnaných a pachatelů trestných činů je stále aktuální. Vlivem aktivní politiky státu dochází ke snižování hodnot těchto společensky nežádoucích jevů, avšak jejich přítomnost je stále dost vysoká na to, abychom ji přehlíželi.

Cílem bakalářské práce je analýza míry nezaměstnanosti a míry kriminality v Královéhradeckém kraji a komparace těchto ukazatelů v rámci celorepublikového srovnání.

Výsledkem provedených analýz a komparací by mělo být zjištění, zda se dá považovat nezaměstnanost za příčinu kriminality či nikoliv.

Bakalářská práce je strukturována celkem do šesti kapitol. První čtyři kapitoly jsou věnovány teoretickému základu. Jsou zde vysvětleny základní pojmy, které s danou problematikou souvisí. První kapitola je věnována kriminologii, což je věda, která zkoumá problematiku kriminality. Právě kriminalita je popsána v následující kapitole, zejména pak její dělení, ukazatele a zdroje informací, ze kterých údaje o kriminalitě můžeme čerpat. Nejdůležitějším ukazatelem kriminality je index kriminality, který je dále použit v rámci celorepublikového a krajského srovnání. Měříme jím zatíženost území a obyvatelstva kriminalitou.

Trestná činnost je tématem třetí kapitoly. Zde je vymezena definice a znaky trestného činu a druhy trestních sankcí. Čtvrtá kapitola je zaměřena na problematiku nezaměstnanosti, především na její přirozenou míru (obecnou a registrovanou) a na vybrané druhy nezaměstnanosti. Následně je v této kapitole popsán význam práce pro člověka a nezaměstnanost jako sociální problém.

Pátá kapitola zkoumá vývoj a strukturu kriminality, pachatelů, indexu kriminality a vývoj nezaměstnanosti v rámci České republiky. Poslední kapitola analyzuje vývoj výše zmíněných ukazatelů v rámci Královéhradeckého kraje a jeho okresů.

V závěru bakalářské práce je zhodnocen výsledek provedené analýzy a komparace nezaměstnanosti jako možné příčiny kriminality.

1 KRIMINOLOGIE

Kriminologie je vědní disciplína, která zkoumá problematiku kriminality. Samotný význam slova je odvozen z latinského „crimen“, což v překladu znamená zločin a z řeckého „logos“ neboli věda či nauka. Zjednodušeně tedy můžeme říct, že je to věda o kriminalitě či zločinnosti. Z širšího hlediska se však jedná o vědu, která zkoumá kriminalitu, její pachatele, oběti, vztahy mezi nimi a v neposlední řadě i její kontrolu.

Poprvé tuto terminologii použil francouzský antropolog Paul Topinard, stalo se tak v roce 1879. O šest let později se objevila první kniha, jež nesla název Criminologia. Jejím autorem byl italský právník Raffael Garofalo. Od této chvíle se pojem kriminologie všeobecně prosadil.

1.1 Historický vývoj kriminologie

Kriminalitou a jejími příčinami se v minulosti zabývali myslitelé antiky, středověku a později i novověku. Démonické či naturalistické chápání této problematiky bylo typické pro 17. a 18. století. V tomto čase se předpokládalo, že jsou zločinci napadeni zlými duchy, že trpí duševními poruchami či jinými druhy anomálií. Dle tohoto usuzování se s nimi také jednalo. Důležitá tak byla ochrana společnosti a tresty, které byly nelidské, s charakterem pomsty a měly pachatele odradit od recidivy.

K zásadnímu zlomu v názorech na kriminalitu došlo až s nástupem osvícenství, myšlenkového směru, který prosazuje racionalismus, kdy člověk má o věcech pochybovat a jejich správnost má ověřovat rozumem. V této době zde byly první náznaky konkrétnějšího vymezení zločinnosti a trestů, jež vycházely především z humanizace společnosti. Důležitým poznatkem, který se zde začal uplatňovat, byla zásada proporcionality mezi trestem a trestným činem (dále jen TČ). Došlo také k podstatnému rozšíření trestů odnětí svobody, které postupem času vytlačily trest smrti. Tato doba byla také začátkem rozvoje společenských a humanitních vědních oborů, zejména pak sociologie, psychologie, práva a dalších.

S rozvojem těchto věd tak rostla i síla a potřeba kriminologie, kterou si žádala zejména společnost a situace ve světě. Bylo tomu hlavně v období 1. a 2. světové války, kdy byl zaznamenán nebývale prudký nárůst kriminality. Právě zhoršující se stav kriminality, nové vědecké poznatky a dynamika vývoje daly základ pro vznik kriminologie jako vědní disciplíny. [11]

1.2 Charakteristika kriminologie

Kriminologie je vědní obor, který má vlastní předmět zkoumání, speciální terminologii, systém teorie a vlastní metody zkoumání. Je to nauka, která je samostatně vyučována na vysokých školách (dále jen VŠ).

Kriminologie je vědou multidisciplinární (využívá poznatky z jiných vědních oborů), interdisciplinární (slučuje poznatky získané multidisciplinárním zkoumáním), empirickou (ověřuje poznatky zkušenostmi) a teoretickou (zkoumá kriminologické teorie). [27]

1.3 Základní funkce a úkoly kriminologie

Mezi nejzákladnější a nejvýznamnější funkce kriminologie můžeme zařadit:

- a) *explanační funkci* – vysvětluje a popisuje jevy, které jsou spojeny s kriminalitou, jejími pachateli, oběťmi a s její kontrolou;
- b) *deskriptivní funkci* – popisuje kriminalitu a její složky z vědeckého pohledu, využívá speciálních odborných termínů a výrazových prostředků (graf, tabulka, schéma), vysvětluje a popisuje empirická fakta;
- c) *predikční funkci* – předvídá pravděpodobný vývoj kriminality, na základě něhož lze přijímat adekvátní opatření, dává šanci vyniknout kriminologickým poznatkům a jejich využití v praxi, v současné době se stala základem pro samostatnou vědní disciplínu, kriminologickou prognostiku.

K dalším funkcím můžeme zařadit například (dále jen např.) funkci systematickou (ukládá poznatky kriminologie do konzistentních celků) a definiční (tvoří definice, kterými vymezuje obsah a rozsah pojmů z kriminologie). [11]

1.4 Vztah kriminologie a ostatních vědních disciplín

Vztah kriminologie a dalších vědních oborů je úzce vázán na předmět zkoumání a charakter používaných metod. Kriminologie se neomezuje pouze na zkoumání kriminality, ale zabývá se i negativními společenskými jevy, které jsou úzce s kriminalitou spjaté a vytváří takzvané (dále jen tzv.) kriminální prostředí. Pro snadnější popis tohoto prostředí a pro definici objektivních poznatků o kriminalitě pak kriminologie využívá další vědní disciplíny, které jsou jí v tomto směru nápomocné, neboť se spolu s kriminologií navzájem doplňují a prolínají.

1.4.1 Trestní právo

Právní věda, která zkoumá aspekty trestné činnosti související s trestní odpovědností pachatelů, s motivy TČ a způsobu jejich páčání. Poznatky z kriminologie a z trestního práva se navzájem prolínají, neboť v mnoha zemích se právě kriminologie vyčlenila z trestněprávní nauky. Zatímco právní věda vymezuje hlavní předmět zkoumání, ruší a zakládá nové skutkové podstaty TČ, upravuje věkové hranice trestní odpovědnosti, tak věda o zločinnosti předkládá statistiky o účinnostech trestních sankcí, zkoumá účinnost trestního procesu a jiné (dále jen aj.). Můžeme tedy říci, že právo stanovuje, jak by se měli jedinci ve společnosti chovat a jaké jsou sankce za porušení stanoveného chování, zatímco kriminologie popisuje realitu, neboli co v určitém čase a prostoru právě existuje.

1.4.2 Sociologie

Sociologie je vědou zcela zásadní pro fungování kriminologie. Jedná se o vědní disciplínu, která zkoumá společnost, její strukturu, formy, sociální skupiny a jejich vliv na kriminalitu. Z těchto hledisek ji členíme na sociologii, která zkoumá podmínky společenského života, sociální a ekonomickou strukturu společnosti, pracovní podmínky výroby, formy společenského vědění a v neposlední řadě společenské instituce. Poskytuje zásadní poznatky o sociálních faktorech, které kriminalitu utlumují, podporují či dokonce akcelerují. Kriminologie naopak poskytuje sociologii značné informace o extrémních formách protispolečenského jednání.

1.4.3 Forenzní psychologie, psychiatrie a medicína

Forenzní psychologie zkoumá psychologické aspekty u obžalovaných, u svědků, zajímá se o psychologii soudních znalců, vyšetřovatelů, soudců a v neposlední řadě o psychologické aspekty kriminální činnosti. Zkoumá, jaký vliv mají psychické poruchy na páčání TČ a tím poskytuje podstatné informace o pachatelích a jejich obětech.

Forenzní psychiatrie má s kriminologií společný zájem v kriminálním jednání, tedy v pachateli. Tato věda zkoumá motivaci, odpovědnost a přičetnost pachatele TČ.

Forenzní medicína pak poskytuje fakta, která jsou v kriminologii také uplatňována. Nejčastěji se jedná o stanovení času a příčiny smrti oběti. Dále pak stanovuje opatření, která souvisí s kriminálním násilím, nadměrným požíváním alkoholu či nepovoleným bráním drog. [11], [14]

1.4.4 Kriminalistika

Kriminalistika a kriminologie zkoumají kriminalitu, každá však z jiného aspektu. Předměty i cíle zkoumání jsou tedy odlišné.

Kriminologie vidí kriminalitu jako hromadný sociální fenomén (příčiny a projevy). Kriminalistika hledá, zkoumá a využívá kriminalistické stopy a soudní důkazy pro odhalení trestné činnosti. Přináší tak poznatky, které jsou dále využívány k charakteristice pachatele TČ a k jeho rychlému dopadení, usvědčení a uložení trestu.

1.4.5 Viktimologie a penologie

Dalším vědním oborem, jenž úzce souvisí s kriminologií, je viktimologie, čili nauka o obětech, která se v poslední době dostává do popředí zájmu. V tomto případě se jedná o oběti kriminality. Souhrn faktorů a dispozic člověka stát se obětí TČ nazýváme viktimností. Pojem viktimizace slouží pro označení procesu přeměny potenciální oběti ve skutečnou.

Penologie je vědou, která zkoumá účinky trestu na pachatele, obecně ji chápeme jako vědu o trestu. Jejím cílem je zacházet s pachatelem TČ tak, aby vlivem trestu a způsobu jeho výkonu došlo ke změně jeho chování, nedocházelo k recidivě a pachatel se mohl zařadit do společnosti bez větších problémů jako řádný občan.

2 KRIMINALITA

O tom, že je kriminologie vědou o kriminalitě nelze pochybovat. Existují však odlišné názory na charakteristiku kriminality, podle kterých ji můžeme rozdělit do dvou skupin. Kriminalita může být chápána jako celková trestná činnost spáchaná na určitém území v určitém čase – legální chápání kriminality. Toto vymezení je označováno za trestněprávní. Naopak sociologické pojetí kriminality, nezávislé na trestním právu, tvrdí, že kriminalitou můžeme rozumět i jednání, které sice není trestně postihnutelné, ale je nežádoucí pro společnost. Obě tato pojetí však mají své nedostatky i přínosy.

Kriminalita v širším pojetí, které zahrnuje i činy spáchané pachateli trestně neodpovědnými (nepříčetnými), mladistvými, tedy mladšími 15 let, kteří nejsou trestně odpovědní, se označuje jako delikvence. K delikvenci řadíme i přestupky, tedy jevy méně závažné než TČ, které se v negativním slova smyslu odchyľují od norem a hodnot, které uznává společnost. [14], [27]

2.1 Dělení kriminality

Kriminalitu můžeme členit podle toho, jaké jsou možnosti jejího zjištění. Rozlišujeme proto následující druhy kriminality:

- a) *zjevná kriminalita* – registrovaná, informace o tomto druhu kriminality jsou doloženy v oficiálních statistikách;
- b) *skrytá kriminalita* – latentní či neregistrovaná, není podložena záznamy v oficiálních statistikách, ovlivňuje ji několik faktorů (intenzita kontroly, obtížné odhalování, tolerance poškozených či právní vědomí občanů), představují ji černá a šedá čísla;
 - černá čísla – reprezentují trestnou činnost, která nebyla odhalena orgány činnými v trestním řízení (dále jen OČTŘ);
 - šedá čísla – zastupují trestnou činnost, která byla odhalena OČTŘ, ale nebyla zaznamenána do oficiálních statistik, nebo v situaci, kdy byl pachatel dopaden, ale nebyl odsouzen (umělá latence);
- c) *skutečná kriminalita* – celková kriminalita, je souhrnem kriminality zjevné a skryté, její skutečnou hodnotu tak nemůžeme přesně určit, neboť míra latentní kriminality není registrovaná v oficiálních statistikách.

Zkoumání latentní kriminality je velice aktuální. Pro její zjišťování se používají následující metody:

- a) *výzkumy* – využívají informovanosti určitých osob, jež mají přehled o trestné činnosti;
- b) *výpovědi* – poukazují na výsledky dotazníkového šetření ohledně delikventního či trestného jednání;
- c) *viktimizanční výzkumy* – zkoumají, zdali byli respondenti v minulosti obětmi kriminality.

Z provedených historických výzkumů vyplývá, že míra latentní kriminality je větší než míra registrované kriminality. Tento rozdíl pak může být způsoben např. tím, že oběti často TČ nehlásí, jelikož nemají důvěru v OČTŘ nebo naopak hlásí jen ty TČ, při kterých došlo k větším škodám.

2.2 Ukazatele kriminality

Jedná se o ukazatele, které mají pro zkoumání, hodnocení a porovnávání neustále měnící se kriminality vypovídací charakter. Pomocí těchto ukazatelů získáváme informace o vývoji kriminality na určitém území. Tyto cenné poznatky pak napomáhají k objasnění příčin kriminality, vedou k hledání vhodných forem trestní politiky a k následnému hodnocení její efektivity. Mezi ukazatele kriminality patří:

- a) *stav kriminality* – zobrazuje celkový stav (rozsah) protiprávních jednání, která jsou známá OČTŘ a jsou tedy vedena jako TČ, jejich stav je vázán na konkrétní území a čas, vyjadřujeme ho v absolutních hodnotách a jedná se o nejčastěji používaný ukazatel, který je zároveň i nejproměnlivější;
- b) *úroveň kriminality* – intenzita kriminality zobrazená vztahem 1, udává poměr TČ k celkovému počtu vybrané části obyvatelstva, zohledňuje stav kriminality (spáchané TČ) i demografické ukazatele (podíl obyvatelstva, věk, pohlaví aj.), zpravidla se počet TČ udává v indexech na 100 tisíc (dále jen tis.) nebo na 10 tis. obyvatel (v závislosti na sledované oblasti), tento index kriminality (dále jen IK) objektivně vyjadřuje zatížení daného obyvatelstva kriminalitou v daném území;

$$IK = \frac{\text{počet TČ}}{\text{počet obyvatel}} * 10\,000 \text{ (100\,000)} \quad (1)$$

- c) *struktura kriminality* – vyjadřuje rozdělení celkové kriminality, pachatelů, obětí, forem chápání kriminality, způsobených škod a podobně (dále jen apod.), při popisu struktur kriminality se používají následující hlediska:
- druh kriminality – násilná, majetková, mravnostní, hospodářská;
 - forma páčání kriminality – tradiční či organizovaná;
 - znaky pachatelů – věk, pohlaví, vzdělání, sociální postavení apod.;
 - znaky obětí – obdobné jako u pachatelů;
 - ostatní – způsobené škody, sezónnost, závažnost TČ aj.;
- d) *dynamika kriminality* – změna kriminality v čase, trestná činnost v pohybu, nese důležité poznatky pro prognózování budoucího vývoje kriminality, lze ji popsat pomocí dvou parametrů:
- směr probíhajících změn, který může být narůstající, klesající či stagnující (v případě, že nedochází k nárůstu ani poklesu kriminality v určitém čase), vypovídá o kvalitativní stránce dynamiky a nazývá se tendence vývoje kriminality;
 - rychlost probíhajících změn v kriminalitě je zásadní pro kvantitativní stránku dynamiky kriminality a vyjadřuje trend ve vývoji kriminality.

2.3 Zdroje informací o kriminalitě

Mezi základní informační prameny kriminality patří především oficiální statistiky, které vytváří OČTŘ. Jedná se především o:

- a) *policejní statistiky kriminality* – zpracovává je Policejní prezident České republiky (dále jen ČR), je to nejrozsáhlejší registr, který eviduje veškeré TČ, stíhané osoby a obsahuje jejich členění;
- b) *justiční statistiky* – zpracovává je Ministerstvo spravedlnosti ČR, obsahuje statistiky státních zastupitelství a soudů (o již známých pachatelích);
- c) *statistiky Probační a mediační služby* – obsahují počty případů, které byly projednávány Probační a mediační službou ČR, zaměřují se také na TČ způsobené mládeží, pod vlivem drog apod.;
- d) *statistiky vězeňské služby* – vytváří je Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, obsahují informace o vzetí do vazby a výkonu trestu odnětí svobody. [11], [27]

Statistické údaje o kriminalitě jsou ovlivňovány celou řadou ukazatelů, k nejčastějším z nich patří:

a) *legislativní změny*:

- kriminalizace – zařazení nově vzniklých skutkových podstat do trestního zákona (dále jen TZ);
- dekriminalizace – odstranění některých skutkových podstat z TZ;

b) *amnestie* – prominutí trestu z rukou prezidenta republiky;

c) *pohled na kriminalitu ze strany policie* – zaměření se na TČ, které jsou v posledních letech nejzávažnější (korupce);

d) *časová prodleva mezi spácháním TČ a jeho registrací* – některé TČ nejsou evidovány v roce vzniku;

e) *další* – způsob statistického vykazování, případy umělé latence, současné trendy v trestní politice, umělé zkreslování statistiky. [27]

3 TRESTNÁ ČINNOST

3.1 Trestný čin a jeho znaky

Trestný čin a jeho pachatel jsou chápáni jako protiprávní jev, který je přesně charakterizován v § 13 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, kdy se k trestní odpovědnosti za spáchaný TČ pachatele váže úmyslné zavinění či zavinění z nedbalosti.

Z uvedené definice TČ vyplývají podmínky, které musí být splněny, aby se mohlo o TČ jednat. Musí být naplněny znaky TČ, mezi které patří provinění, typové znaky TČ (charakteristika objektu, subjekt, objektivní stránky a subjektivní stránky), obecné znaky stanové zákonem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (stanovený věk a přičetnost) a u provinění mladistvých ještě rozumová a mravní vyspělost. [14], [27]

Trestné činy můžeme rozlišit na zločiny a přečiny. Jedná se tedy o bipartici¹ trestných činů. Přečiny jsou taková protiprávní jednání, která označujeme jako nedbalostní a úmyslné TČ, na které stanovil trestní zákon horní hranici sazby odnětí svobody do 5 let. Zločiny jsou ostatní TČ, které nejsou přečiny. Podkategorií zločinů jsou zvláště závažné zločiny, pro které trestní zákon stanovil sazbu odnětí svobody nejméně 10 let. Toto označení však nelze použít v případě TČ spáchaných mladistvými. Trestný čin mladistvých osob se pak nazývá provinění.

Trestní právo hmotné určuje, co je TČ a jaký trest je za něj možno uložit. Trestní právo procesní zkoumá proces trestního řízení neboli postup OČTŘ. Trestně-právní normy určují skutkové podstaty TČ, druhy sankcí a jejich vykonávání. Trestným činem se pak rozumí i jeho příprava, pokus, organizátorství, návod či pomoc při páchání TČ.

3.1.1 Vývojová stádia a subjekty trestného činu

Mezi vývojová stádia TČ řadíme přípravu TČ, pokus o TČ a dokonání TČ. Všechny tyto fáze jsou trestem postihnutelné. V některých případech však průběh TČ neprochází všemi stádii. Jedná se o situace, kdy je TČ spáchán tak rychle, že je velmi obtížné rozeznat jednotlivé fáze.

K přípravě TČ vede nejčastěji organizování trestné činnosti, opatřování prostředků k jejímu spáchání, spolčení, sročení, návod či pomoc. Mezi typické příklady pokusu TČ můžeme zařadit společensky nebezpečné chování, které vede k dokonání TČ, úmysl spáchat

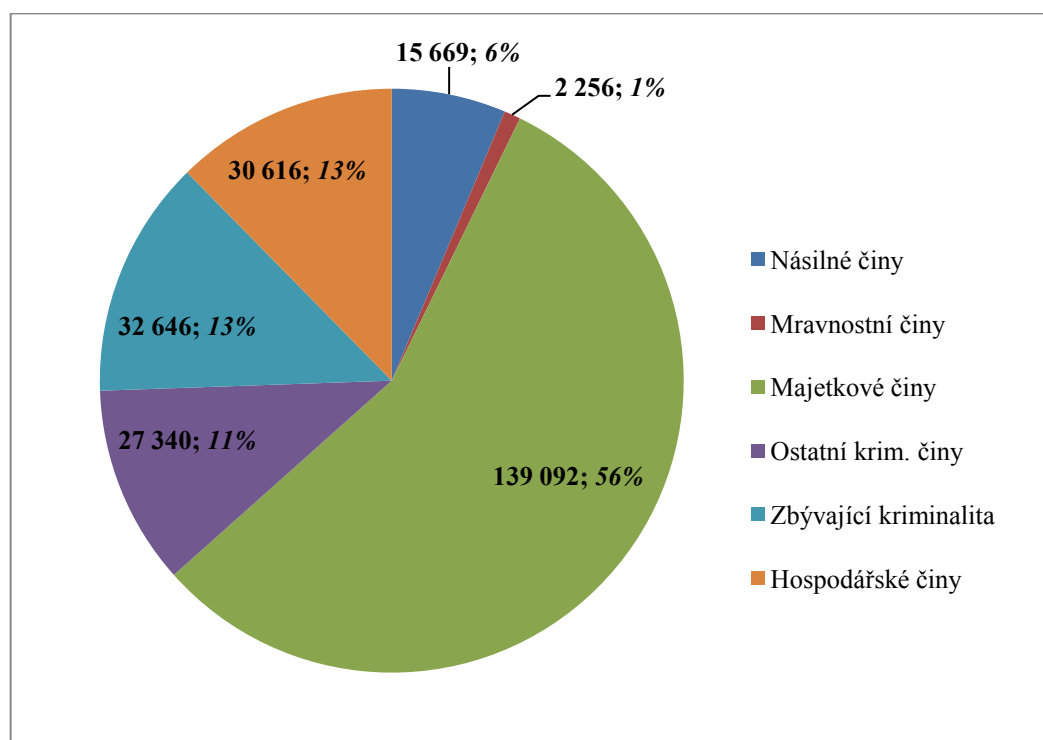
¹ Bipartice – kategorie TČ zahrnující zločiny a přečiny, v ČR zavedena od 1. 1. 2010 zákonem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, dále pak monopartice (jen TČ) a tripartice (zločiny, přečiny a přestupky). [21]

TČ a nedostatek dokonání TČ. Za dokonáný trestný čin je považováno jednání, které naplnilo znaky TČ. Toto jednání je nejzávažnější.

Mezi subjekty TČ patří pachatel, spolupachatel a účastník. Pachatelem TČ se rozumí osoba, která naplnila znaky skutkové podstaty TČ či jeho pokusu nebo přípravy, je-li trestná. O spolupachatelství hovoříme tehdy, pokud se úmyslně a rovnocenně na TČ podílely alespoň dvě osoby. Tyto osoby pak nesou odpovědnost za své jednání, jako by každá z nich spáchala TČ sama. Účastníkem dokonaného TČ či jeho pokusu je člověk, který vystupuje úmyslně jako organizátor, návodce nebo pomocník. Organizátor záměrně řídil trestnou činnost, návodce přiměl jinou osobu k výkonu TČ a pomocník je ten, kdo svým jednáním pomohl jiné osobě spáchat TČ. [18]

3.1.2 Dělení trestných činů

Struktura a počet TČ spáchaných na území ČR v roce 2015, jež jsou znázorněny graficky na obrázku 1, ukazují na nejvyšší četnost majetkových TČ (necelých 140 tis.), dále pak na zbývající kriminalitu a hospodářské TČ. Nejnižší zastoupení v tomto období zaujímají TČ mravnostního charakteru. Dělení TČ je členěno dle takticko-statistické klasifikace (dále jen TSK) Evidenčně statistického systému kriminality Policie ČR.

Obrázek 1: Struktura a počet TČ v ČR za rok 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle [24]

Struktura trestné činnosti není jednotvárná, trestné činy můžeme členit podle hlediska:

- a) *závažnosti*: přečin, zločin, zvlášť závažný zločin;
- b) *chráněného zájmu dle zákona č.40/2009 Sb., trestní zákoník*:
 - hlava 1. – TČ proti životu a zdraví;
 - hlava 2. – TČ proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství;
 - hlava 3. – TČ proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti;
 - hlava 4. – TČ proti rodině a dětem;
 - hlava 5. – TČ proti majetku;
 - hlava 6. – TČ hospodářské;
 - hlava 7. – TČ obecně nebezpečné;
 - hlava 8. – TČ proti životnímu prostředí;
 - hlava 9. – TČ proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci;
 - hlava 10. – TČ proti pořádku ve věcech veřejných;
 - hlava 11. – TČ proti branné povinnosti;
 - hlava 12. – TČ vojenské;
 - hlava 13. – TČ proti lidskosti, proti míru a válečné TČ;
- c) *způsobu jednání*: komisivní a omisivní TČ;
- d) *forem zavinění*: TČ úmyslné a nedbalostní;
- e) *stádia vývoje*: příprava, pokus a dokonáný TČ;
- f) *následku*: ohrožovací a poruchové TČ (následkem je ohrožení nebo porucha);
- g) *vyvolaného účinku*: materiální TČ (vyžadují výsledek – účinek), formální TČ (nevyžadují účinek);
- h) *subjektů, které se jich mohou dopustit*: obecné TČ (pachatelem kdokoliv), zvláštní TČ (pachatel má postavení konkrétního či speciálního subjektu, je zde zvláštnost), vlastnoruční TČ (pachatel jedná sám, své pomocí);
- i) *časového hlediska*: pokračování v TČ, trestné činy hromadné či trvající.

3.2 Trest a jeho účel

Trest je opatření, které následuje po provinění. Jedná se o zákonem stanovený právní následek TČ, který vyplývá z protiprávního jednání. Jeho použitím realizuje stát ochrannou funkci trestního práva. Trest znamená určitou újmu pro pachatele TČ a je vynutitelný státní mocí.

Jestliže soud shledá obžalovaného vinným, pak vynese rozsudek o výši trestu, jehož základním smyslem je ochránit společnost před nežádoucím chováním pachatele a zároveň se snažit o to, aby se dotyčný další trestné činnosti nedopouštěl a aby byl převychován k řádnému životu. Trest tedy můžeme považovat za jeden ze základních forem výchovných prostředků, jež je ukládán výhradně trestním soudem a to v mezích zákona. [27]

3.2.1 Zásady trestání a ukládání ochranných opatření

Tyto zásady byly vytvořeny v souladu s demokratickým právním státem a jsou závazné pro všechny druhy trestních sankcí. Patří sem zásada:

- a) *zákonnosti* – kde platí, že není trestu bez zákona (*nulla poena sine lege*);
- b) *přiměřenosti* – adekvátnost trestu vůči spáchanému TČ;
- c) *individualizace použitých trestů* – druh a výměra sankce musí být uloženy s přihlédnutím na okolnosti, které se vážou k TČ (přitěžující a polehčující okolnosti, sociální reintegrace pachatele či satisfakce poškozených osob);
- d) *personality sankce* – tresty a ochranná opatření by měly postihovat pouze pachatele TČ, nikoliv jeho okolí;
- e) *neslučitelnosti sankcí u jednoho pachatele* – pachateli nesmí být uložen trest za jeden TČ vícekrát;
- f) *humanity* – zákaz ukládání nepřiměřeně krutých sankcí vzhledem k povaze TČ.

3.2.2 Funkce trestu

Trest by měl být pro pachatele citelný a měl by následovat v rychlém sledu po provinění. Trest má pro pachatele tyto funkce:

- a) *postihovou* – odplatnou či retributivní, pachatel konal TČ dobrovolně a musí za něj dostat odpovídající trest („oko za oko, zub za zub“);
- b) *informační* – poukazuje na nesprávné chování pachatele;

- c) *motivační a převýchovnou* – vede ke zlepšení chování pachatele, zaměřuje se na jeho opětovné vrácení do společnosti;
- d) *preventivní* – slouží jako odstrašení pro budoucí pachatele a zároveň se snaží eliminovat podněty, které by vedly k recidivě.

3.3 Trestní sankce

Jestliže soud ukládá trestní sankce, pak také nahlíží k polehčujícím okolnostem (projevená lítost, pachatel dosud netrestán, spolupracuje s OČTŘ) a přitěžujícím okolnostem (recidiva, ziskuchtivost, brutalita apod.), které výši trestu ovlivňují. Trestní sankce pak dělíme na tresty a výchovná, ochranná a trestní opatření.

3.3.1 Tresty

Tresty můžeme členit na hlavní a vedlejší. Druhy trestů v trestním právu rozlišujeme podle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník na:

- a) *odnětí svobody* – max. 20 let, nejpřísnější forma trestu (ve výjimečných případech 20 – 30 let či doživotí);
- b) *domácí vězení* – až 2 roky;
- c) *obecně prospěšné práce* – 50 až 300 hodin;
- d) *propadnutí majetku* – veškerého, zaniká společné jmění manželů, majetek připadá státu;
- e) *peněžitý trest* – 20 až 730 celých denních sazeb, denní sazba činí 100 – 50 000 Kč, počet denních sazeb určí stát, který vychází z čistého průměrného příjmu pachatele na jeden den;
- f) *propadnutí věci či jiné majetkové hodnoty* – která byla použita k trestné činnosti;
- g) *zákaz činnosti* – 1 až 10let;
- h) *zákaz pohybu* – 1 až 10 let, neplatí pro místo bydliště;
- i) *zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce* – až na 10 let;
- j) *ztráta čestných titulů nebo vyznamenání*;
- k) *ztráta vojenské hodnosti*;
- l) *vyhoštění* – pro cizince, 1-10 let či neurčito.

Trest odnětí svobody se pak dále člení na nepodmíněný trest odnětí svobody, podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody či podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem.

3.3.2 Výchovná, ochranná a trestní opatření

Výchovná opatření patří k nejmírnějším druhům postihů, které mají usměrnit způsob života mladistvých a zajistit jejich lepší výchovu. Mezi tato opatření řadíme dohled probačního úředníka, probační program, výchovné povinnosti, výchovná omezení a napomenutí s výstrahou. Při výkonu těchto opatření se uplatňuje činnost orgánů činných v řízení v souladu se zákonem o soudnictví ve věcech mládeže.

Ochranná opatření nejsou trestem, chrání se jimi společnost před pachateli, kteří jsou netrestatelní pro duševní chorobu, nedostatečný věk apod. Dělíme je na ochranné léčení, zabezpečovací detenci, zabránění věci nebo majetkové hodnoty a ochrannou výchovu.

Trestní opatření pak představují nejpřísnější formu postihů, které následují po provinění. Jejich uložení je spojeno s negativním hodnocením spáchaného provinění a osoby mladistvé. Jestliže osoba mladistvá spáchala TČ, za něhož hrozí trest odnětí svobody až 5 let, jehož lituje a projevuje snahu o nápravu, pak je možné přistoupit k následujícím opatřením: obecně prospěšné práce, peněžitě opatření, peněžitě opatření s podmíněným odkladem výkonu, propadnutí věci či jiné majetkové hodnoty, zákaz činnosti, vyhoštění, domácí vězení, zákaz vstupu na kulturní, sportovní a jiné společenské akce, podmíněné odsouzení na zkušební dobu či podmíněné odsouzení na zkušební dobu s dohledem či nepodmíněné odsouzení.

4 NEZAMĚŠTNANOST

4.1 Nezaměstnanost a její druhy

Nezaměstnanost je považována za jev, který odráží situaci na trhu práce. Vyjádřením kondice trhu práce je pak ukazatel zvaný míra nezaměstnanosti. Spolu s hrubým domácím produktem (dále jen HDP), saldem platební bilance a mírou inflace patří mezi základní čtyři makroekonomické ukazatele.

Nezaměstnanost souvisí s celou řadou faktorů. Prvním z nich je vládní politika zaměstnanosti a s tím spojená výše minimální mzdy a sociálních dávek. Nízká mzda a dosažení vysokých sociálních dávek od státu pak může mít demotivující účinek k práci. Dále sem patří demografická struktura obyvatelstva, vliv migrace a v neposlední řadě sem řadíme i faktor vzdělání, rekvalifikace, mobility a pružnosti práce.

4.1.1 Míra nezaměstnanosti

Nezaměstnanost můžeme vyjádřit pomocí absolutního (konkrétního) čísla nebo pomocí míry nezaměstnanosti, která se udává v procentech a je tedy snáze porovnatelná mezi jednotlivými zeměmi. Míru nezaměstnanosti lze vyjádřit následujícím vztahem:

$$u = \frac{U}{L+U} * 100 \quad (2)$$

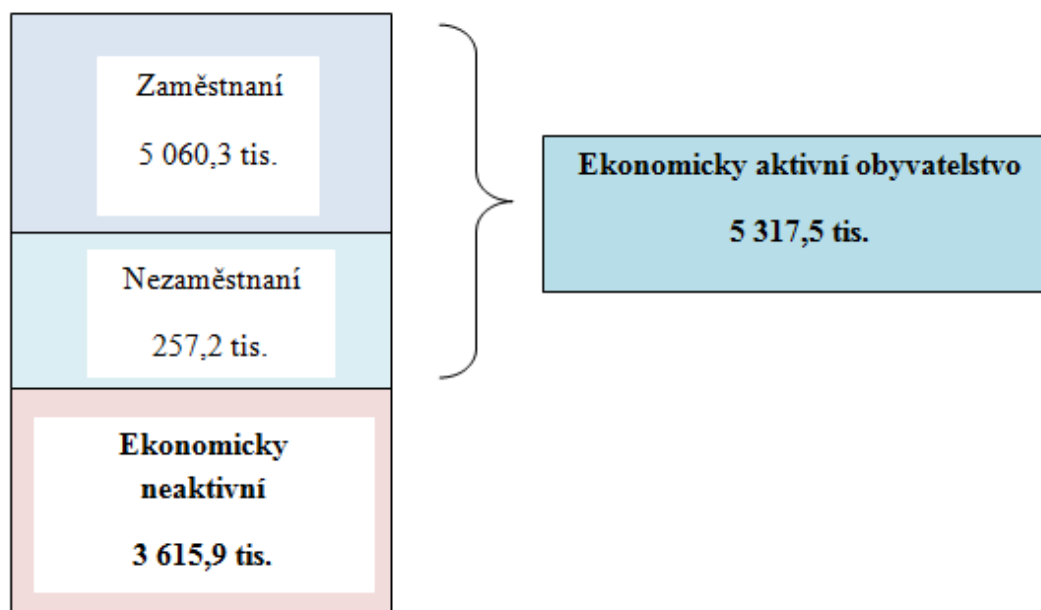
kde u je míra nezaměstnanosti vyjádřená v %,

U je počet nezaměstnaných a

L je počet zaměstnaných osob.

Nezaměstnaný je podle Mezinárodní organizace práce člověk starší 15 let, který je schopen pracovat, práci nemá a aktivně ji hledá, je ochoten do práce do určité doby nastoupit a kdo nemá jiné placené zaměstnání či sebezaměstnání (vlastní podnikání).

Nezaměstnaní a zaměstnaní tvoří dohromady skupinu ekonomicky aktivního obyvatelstva, tzv. pracovní sílu, práceschopné obyvatelstvo. Toto rozdělení je zachyceno na obrázku 2, který popisuje ekonomickou aktivitu obyvatelstva ČR za 3. čtvrtletí roku 2015. Pracovní síla zde tvoří početnou skupinu čítající na 5,3 milionu (dále jen mil.) lidí. Mezi ekonomicky neaktivní obyvatelstvo pak řadíme děti, studenty, seniory, muže a ženy v domácnosti. Ti jsou zastoupeni v počtu 3,6 mil. obyvatel.

Obrázek 2: Ekonomická aktivita obyvatel ČR v 3. čtvrtletí roku 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle [6]

Míra nezaměstnanosti má v ČR dvojí zastoupení. První je tzv. **obecná míra nezaměstnanosti**. Tento ukazatel se počítá z odhadů výběrových šetření pracovních sil, které nejsou nijak vázány na skutečný počet nezaměstnaných, kteří jsou registrováni na úřadech práce, což může být někdy nevýhodou. Je typický pro Český statistický úřad (dále jen ČSÚ) a Statistický úřad Evropské unie (*The statistical office of the European Communities* – dále jen Eurostat). Obecná míra nezaměstnanosti slouží zejména pro mezinárodní porovnání mezi státy.

S pojmem **registrované nezaměstnanosti** se pak setkáváme tehdy, jestliže je nezaměstnaný člověk zaevidován na příslušném Úřadu práce ČR (dále jen ÚP ČR), přes který si pracovní místo hledá. Databáze nezaměstnaných na ÚP ČR však není nikdy stoprocentní. Nejsou zde evidováni lidé bez domova a ani tací, kteří práci hledají, ale z určitého důvodu nechtějí být zařazeni mezi uchazeče o práci na příslušných úřadech.

V minulosti tento ukazatel porovnával počet uchazečů o zaměstnání dle evidence ÚP ČR s pracovní silou (vyjadřoval tedy podíl nezaměstnaných vůči ekonomicky aktivním obyvatelům). Od 1. 1. 2013 však došlo ke změně v tomto výpočtu. Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen MPSV) ČR spolu s ČSÚ zavedly ukazatel podílu nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15 – 64 let. Oproti míře registrované nezaměstnanosti, která se používala v minulosti, se tento ukazatel zásadně liší ve jmenovateli, kde na místo pracovní síly najdeme obyvatelstvo ČR ve věku 15 – 64 let (produktivní věk).

Čítatel je potom neměnný. Jedná se o jednotný ukazatel pro všechny složky územního členění státu, který se dá snadněji interpretovat a pomocí něhož dochází k hodnocení a porovnání politiky zaměstnanosti v rámci ČR. [7], [20]

4.1.2 Druhy nezaměstnanosti

Pro tržní ekonomiku a tržní mechanismus je typická existence přirozené míry nezaměstnanosti, která je zde žádoucí a zdravá. Podporuje totiž konkurenci na trhu práce, která pomáhá udržovat přijatelnou (optimální) kvalitu i cenu zboží a služeb na všech trzích. V odborné terminologii bývá označována jako *Non Accelerating Inflation Rate of Unemployment* (dále jen NAIRU), což v překladu znamená nezaměstnanost, která neurychluje inflaci.

Přirozená míra nezaměstnanosti – je rozdílná v různých zemích. Závisí na motivaci lidí a měnících se podmínkách v oblasti trhu práce. Svou roli však hraje i celá řada dalších faktorů, které ji ovlivňují, např. stát, ochrana na trhu práce, demografie, dopravní infrastruktura, sociální zvyky a tradice aj. [1], [20]

Frikční nezaměstnanost – neboli dočasná nezaměstnanost, charakterizuje situaci, kdy člověk opouští staré pracovní místo proto, aby získal čas na hledání místa nového, nebo aby nastoupil do nové práce. Často tedy bývá označována jako vyhledávací nezaměstnanost. Výstižným popisem frikční nezaměstnanosti je i anglický termín „*people between jobs*“. Stejně jako lidé vyhledávají nové pozice, tak i firmy shánějí nové zaměstnance. Závisí tedy na konkrétní situaci na trhu práce, na informacích, na dovednostech a schopnostech pracovníka a stejně tak i na podmínkách a požadavcích zaměstnavatelů. Délka frikční nezaměstnanosti tak závisí na rychlosti a efektivnosti, s kterou pracovník nastoupí do nové práce, v průměru se jedná o 3 měsíce. Často do této skupiny spadají mladí lidé, kteří hledají to ideální pracovní místo.

Strukturální nezaměstnanost – krátkodobá nezaměstnanost, s délkou trvání do jednoho roku, způsobena strukturálními změnami v ekonomice, které nepřetržitě probíhají. Závisí na tom, jak si v ekonomice vedou jednotlivá odvětví, některá jsou v útlumu a jiná zase v rozmachu. Tím pádem se mění i struktura na trhu práce, jelikož firmy poptávají jiné profese, než ty, které jsou zrovna na trhu práce dostupné. Důležitou roli v této oblasti hraje mobilita pracovníků, mzdová sazba, vzdělanost a schopnost pracovníků se rekvalifikovat.

Cyklická nezaměstnanost – úzce souvisí s hospodářskými cykly. Jestliže se ekonomika nachází ve fázi recese, pak firmy propouštějí a nezaměstnanost se nevyhne téměř žádnému

odvětví. Celkový počet pracovníků se tedy snižuje a lidé nenachází práci ani v jiných odvětvích. Pokud se však ekonomika nachází ve fázi konjunktury, kdy roste poptávka po výrobcích a službách, tak se vytváří vyšší počet pracovních míst a nezaměstnanost klesá. Průměrná doba trvání cyklické nezaměstnanosti závisí na délce jednotlivých fází hospodářského cyklu, většinou se jedná o 1 – 2 roky.

Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost – za dobrovolně nezaměstnaného člověka považujeme toho, kdo na trhu práce hledá mzdu mnohem vyšší, než je za danou práci nabízena. Tito lidé často využívají jiných způsobů, jak se „uživit“. Snaží se prosadit ve svých alternativních profesích, užívají si volný čas nebo se stávají příjemci sociálních dávek, jsou tedy závislí na státu. Nedobrovolně nezaměstnaný je pak ten, který je ochoten pracovat za mzdu, kterou diktuje trh (někdy i za nižší), ale nemůže však práci najít, i když ji aktivně hledá. Tento druh nezaměstnanosti je typický pro lidi, kteří nemají možnost alternativního typu práce či rekvalifikace.

Dlouhodobá nezaměstnanost – nastává tehdy, když lidé dlouhodobě neúspěšně hledají práci a nepracují déle jak 1 rok. Dlouhodobě nezaměstnaní ztrácejí kontakt s okolním světem, přicházejí o nové zkušenosti, o práci s novými technologiemi, ztrácejí pracovní morálku a zvyklosti. Jejich pozice není dobrá i z hlediska zaměstnavatelů, kteří dlouhodobou nezaměstnanost vnímají za negativní. Tito lidé se často stávají nezaměstnatelnými, když si na tento způsob života zvyknou a vlivem času zjistí, že žít se dá i ze sociálních dávek. Dlouhodobá nezaměstnanost je tedy považována za nežádoucí a nezdravou.

Sezónní nezaměstnanost – typická u profesí, jejichž výkon je závislý na ročním období (zemědělství, stavebnictví, cestovní ruch aj.). Někteří pracovníci tak ztrácejí mimo hlavní sezónu práci a snaží se uplatnit v jiném odvětví, jiní jsou evidováni na úřadech práce. Pozitivní stránkou sezónní nezaměstnanosti je její předvídatelnost, to jak pro zaměstnavatele, tak i pro samotného zaměstnance. Nejvyšší míra sezónní nezaměstnanosti se typicky projevuje na začátku nového kalendářního roku (v lednu a v únoru), naopak nejnižší je v období letních měsíců.

Skrytá nezaměstnanost – týká se osob, které nejsou registrovány na úřadu práce, které hledají práci, ale často bez výsledku. Nejčastěji sem patří lidé v předdůchodovém věku či ženy po rodičovské dovolené. Pro ekonomiku tito lidé představují nevyužitou potenciální pracovní sílu.

4.2 Nezaměstnanost jako sociální problém

4.2.1 Práce a její význam pro člověka

Práce je nedílnou součástí důstojného života člověka. Přináší mu pocit uznání, užitečnosti seberealizace, uspokojení a materiálního zajištění. Práce tedy není jen výroba statků či zajišťování služeb, ale plní funkci sociálního prostředí, kde se jednotlivý pracovníci navzájem hodnotí, seznamují a učí se spolupracovat. V kontextu života člověka je práce začátkem i koncem jeho ekonomické aktivity. [2]

Představa ztráty zaměstnání je tak pro mnohé zcela traumatizující. Přesto, že žijeme v demokratickém státě, který je na tyto situace připraven a je ochoten podat nezaměstnaným pomocnou ruku, ztráta práce je pro mnohé velkým zásahem do života.

Naprostá většina lidí vnímá práci jako rutinní záležitost, jako samozřejmost, která mnohdy přináší pocit vnitřního uspokojení. Často se tedy stává, že si člověk hodnotu práce uvědomí tehdy, až ji ztratí.

Nedobrovolné vyřazení člověka z běžného pracovního života s sebou nese celou řadu negativních důsledků a to zejména sociálních, psychologických a zdravotních. Člověk tak přichází o pravidelný příjem, nachází se v ekonomické nejistotě, ztrácí pracovní návyky a kontakt s okolním světem.

4.2.2 Nezaměstnanost jako příčina sociálně patologických jevů

Ztráta práce a vyřazení z každodenního pracovního cyklu s sebou přináší celou řadu problémů. Nejčastější důsledky, které se pojí se ztrátou zaměstnání, bývají psychologického charakteru. Zpočátku se může nezaměstnanost jevit jako určitá forma dovolené. Člověk má tak více času na přemýšlení a na hledání nového zaměstnání. Když však hledání práce přeroste v tzv. běh na dlouho trať, člověk se stává pesimistou.

U samotného jedince tak může ztráta zaměstnání vyvolat deprese, nárůst sociální izolace, či ztrátu sebedůvěry. Nezaměstnanost může vést i k řadě konfliktů mezi rodinnými příslušníky, u dětí až k emoční labilitě či zhoršenému chování.

V souvislosti s nezaměstnaností proto byly vymezeny tyto sociálně patologické jevy:

- nárůst kriminality (zvláště u mladistvých);
- zvýšený výskyt psychických poruch, drogových závislostí a alkoholismu, nárůst počtu sebevražedných pokusů (i demonstrativních);

- nárůst počtu pacientů přijatých do psychiatrických zařízení;
- častější výskyt psychosomatických onemocnění (nemoci srdce, žaludeční vředy, revmatismus aj.).

4.2.3 Kriminogenní faktory a rizikové skupiny nezaměstnaných

Kriminogenní faktory jsou vnímány jako rizikové činitele, kteří mohou vyvolat, usnadnit či podpořit páchaní TČ. Můžeme je rozlišit na objektivní a subjektivní. Mezi objektivní kriminogenní faktory patří např. politika, ekonomika, kultura, morálka, právo, státní správa a samospráva (faktory, které se týkají společnosti). Za subjektivní rizikové faktory pak považujeme veškeré podmínky, které souvisí se strukturou osobnosti daného jedince. Řadí se sem hlavně jeho chování a psychické a fyzické vlastnosti. [22]

Mezi rizikové skupiny nezaměstnaných řadíme zejména ty, kteří vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu, vzdělání, zkušenostem či pohlaví, představují určitou rizikovou skupinu na trhu práce. Členové těchto skupin jsou vystaveni riziku ztráty práce a dlouhodobé nezaměstnanosti, někteří se stávají zcela nezaměstnatelní. [2]

První takovou skupinou jsou *absolventi středních škol* (dále jen SŠ) a *VŠ*, tedy lidé mladší 30 let. Ti jsou v konkurenci s ostatními uchazeči značně znevýhodněni tím, že nemají dostatek praxe, pracovních návyků a kontaktů. Další skupinou jsou *starší lidé*, kteří jsou při ztrátě zaměstnání často bezradní. Tito lidé ztrácí veškeré jistoty a často rezignují na společenský život. Pro zaměstnavatele představuje horší investici v porovnání s mladší konkurencí. V nepříznivém postavení se na trhu práce objevují i *ženy*. Jeden z hlavních důvodů tohoto trendu je mobilita a nezatíženost mužské pracovní síly, ženy často narušují plynulost pracovního procesu, jelikož jsou to právě ony, které se starají o rodinu a nemocné děti. Zaměstnavatelé často vyžadují práci ve vícesměnném provozu, který pro ženy představuje mnohonásobně větší zátěž než pro muže. Asi nejvíce znevýhodnění jsou potom *lidé se zdravotním postižením*, kteří mají změněnou pracovní schopnost a potýkají se tak s celou řadou ekonomických, sociálních i psychických problémů. Vzhledem k současnému trendu, kdy stoupá produktivita práce a tlak na lepší výkon ze strany zaměstnavatelů, jsou tyto lidé často v bezvýchodné životní situaci odkázáni na pomoc rodinných příslušníků a státu. V neposlední řadě sem patří i *obyvatelé s nižším vzděláním* (bez rekvalifikace), kteří se nechtějí dále vzdělávat a o zaměstnání zájem nemají. Jedná se zejména o alkoholiky, recidivisty, sociálně nepřizpůsobivé občany a o jedince, kteří byli právě propuštěni z nápravných zařízení. [2]

5 VÝVOJ NEZAMĚSTNANOSTI A KRIMINALITY V ČR

Nezaměstnanost i kriminalita nejsou pojmy, které by byly pro naši zemi cizí. Ačkoliv se jedná o společensky nežádoucí jevy, proti kterým se snažíme aktivně bojovat, tak nemůžeme říci, že by byly zcela na ústupu.

Z teorie vyplývá, že nezaměstnanost může být jednou z příčin zvýšené kriminality, neboť víme, že situace, kdy je člověk bez práce, bývá mnohdy velmi složitá až traumatizující. Práce je symbolem ekonomicky aktivního života člověka, který má své příjmy, je tedy materiálně zajištěn. Přináší mu však i vnitřní uspokojení, seberealizaci či jen pocit každodenní rutiny. Když však člověk o tento styl života přijde, má to mnohdy negativní následky, nejen pro něj, ale často i pro společnost. Nezaměstnaný často „upadá do spárů“ sociálně patologických jevů, mezi které patří právě kriminalita.

Trestná činnost se nevyhýbá žádné věkové skupině ani pohlaví. Často bývá ovlivněna sociálními faktory, psychickými poruchami či jinými nemocemi.

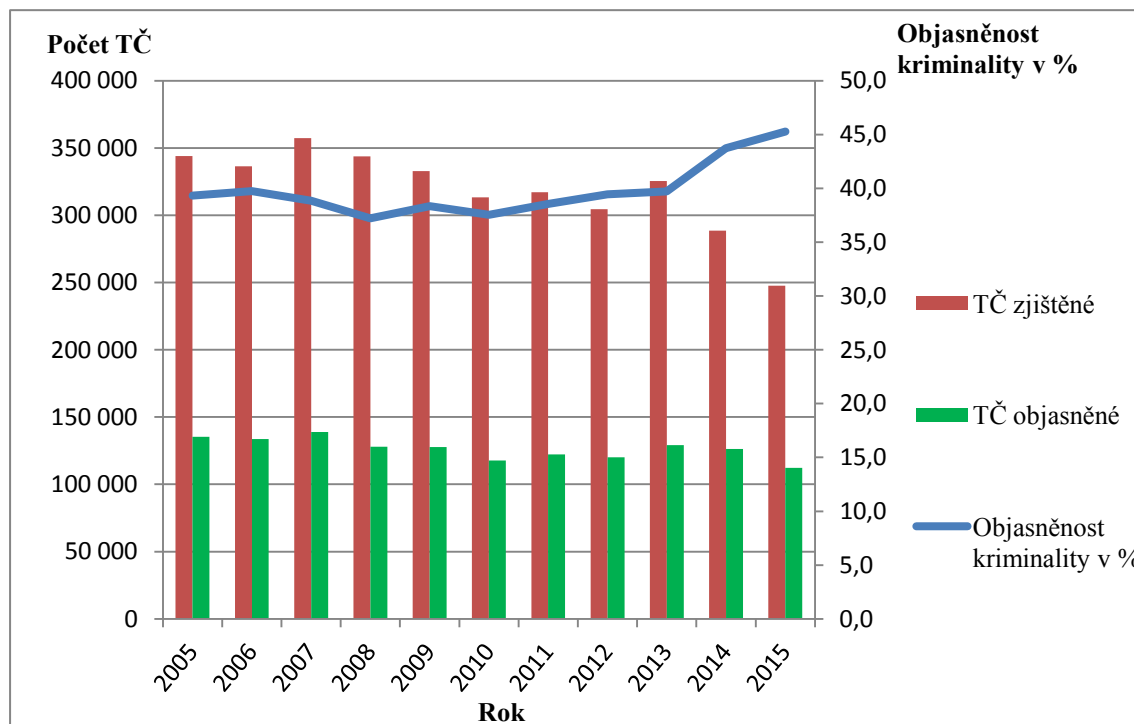
Bakalářská práce se zabývá vývojem nezaměstnanosti a kriminality na území ČR v letech 2005 až 2015. V tomto časovém úseku bude potvrzen či vyvrácen výše zmíněný fakt, že nezaměstnanost a kriminalita spolu úzce souvisí a že jeden tento společensky nežádoucí jev podmiňuje výskyt toho druhého. Jako poklady pro zpracování této části práce budou použity dostupné informace a data z oficiálních statistik o nezaměstnanosti a kriminalitě. V případě trestné činnosti se bude jednat o kriminalitu zjevnou, neboť právě ta je podložena v oficiálních statistikách. Pro komparaci nezaměstnanosti a kriminality bude sloužit zejména míra nezaměstnanosti a IK.

5.1 Vývoj kriminality na území ČR

Při zkoumání vývoje kriminality na našem území byly nejprve vymezeny základní pojmy, kterými jsou TČ zjištěné, objasněné a celková objasněnost kriminality. Mezi TČ zjištěné řadíme takové skutky, které mají trestně právní kvalifikaci, o nichž se vede trestní řízení, prověřování či prověřování již bylo ukončeno. Jak už z názvu vyplývá, tak mezi objasněné TČ řadíme ty, které se policistům podařilo vysvětlit. Celková objasněnost v procentech pak vyjadřuje podíl objasněných a zjištěných TČ.

Jestliže se zaměříme na vývoj kriminality v ČR v letech 2005 – 2015, který je znázorněn na obrázku 3, tak vidíme, že průměrná hodnota zjištěných TČ se pohybuje kolem 320 000 činů za rok, v průběhu let má však klesající tendenci. Zatímco v roce 2005 se zjistilo přesně

344 060 TČ, o deset let později to bylo jen 247 628 TČ, to jest přibližně o 28 % méně. S klesající tendencí zjištěných TČ však roste celková objasněnost, která se v průměru pohybuje okolo necelých 40 %, v roce 2015 se vyšplhala zatím nejvýše za sledované období a to na 45,3 %. Objasněné TČ se pak pohybují v průměru okolo 126 tis. za rok.

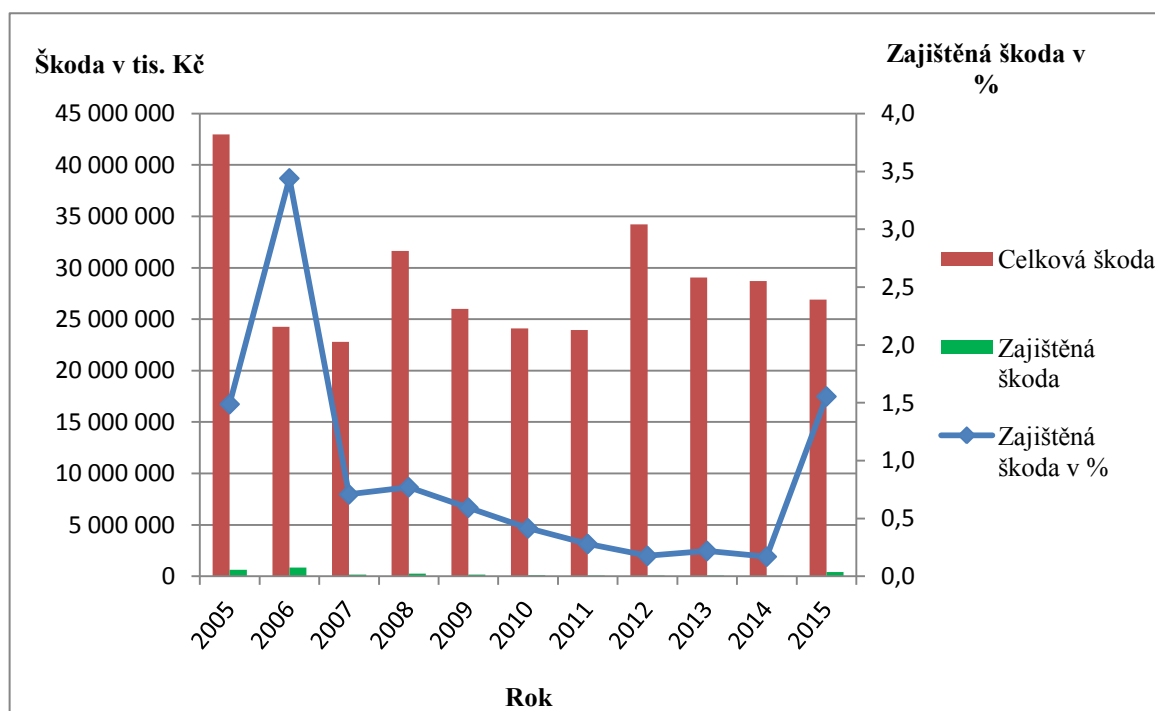

Obrázek 3: Vývoj celkové kriminality v ČR v letech 2005 - 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle [24], [25]

S vývojem kriminality úzce souvisí i vývoj škod. V tomto směru zohledňujeme škodu celkovou, která vznikla v důsledku trestné činnosti a škodu zajištěnou, která byla zajištěna u pachatele OČTŘ.

Vývoj celkových a zajištěných škod z kriminality v ČR v období let 2005 – 2015 můžeme sledovat na obrázku 4, kde vidíme, že je značně nerovnoměrný. Nejvyšší celková škoda z trestné činnosti, která činila přibližně 42,9 miliard (dále jen mld.). Kč, byla naměřena v roce 2005. Ve stejném roce byla zajištěna škoda ve výši necelých 640 mil. Kč, tedy 1,5 %. V následujícím roce došlo ke snížení celkové škody řádově o 19 mld. Kč, ale zajištěnost škody byla v tomto roce nejvyšší za celé sledované období, činila přesně 3,4 %. Pak následoval značný propad a procento zajištěných škod bylo v letech 2012 – 2014 pouhých 0,2 %. V roce 2015 se však opět skokově zvýšilo a dostalo se na hranici 1,6 %, což značilo zajištěnou škodu 418 mil. Kč. Průměrná výše celkové škody v tomto časovém rozmezí je 28,6 mld. Kč za rok a průměrná zajištěnost škod byla 0,9 % za rok.

Obrázek 4: Vývoj škod z trestné činnosti v ČR v letech 2005 - 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle [24], [25]

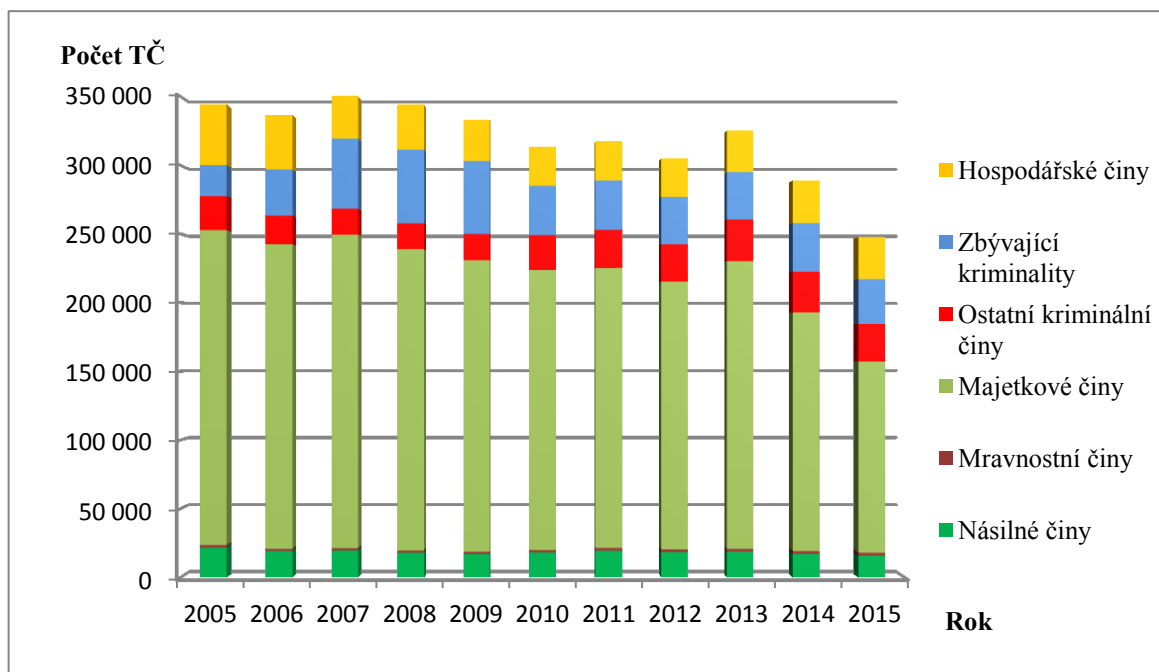
5.2 Struktura kriminality a pachatelů v ČR

Struktura kriminality není jednotvárná, trestnou činnost lze dělit podle několika hledisek. Celková kriminalita v ČR je rozdělena podle zastoupení násilných činů, mravnostních, majetkových, ostatních kriminálních činů, zbývajících kriminality a činů hospodářských.

Mezi *násilné činy* řadíme dle TSK činy 101 – 190, mezi které patří v největším zastoupení např. vraždy, loupeže, úmyslné ublížení na zdraví, porušování domovní svobody aj. Další kategorií jsou *TČ mravnostní*, 201 – 290 TSK, mezi které patří hlavně znásilnění, ostatní mravnostní TČ apod. K *majetkovým TČ* patří zejména krádeže vloupáním, krádeže prosté či poškozování cizí věci, 311 – 590 TSK. Do *ostatních kriminálních činů* můžeme zařadit ty, které spadají do kategorie TSK 611 – 690. Nejčastěji se vyskytuje výtržnictví, sprejerství nebo maření výkonu úředního rozhodnutí. V předposlední skupině *zbývajících kriminality*, 721 – 790 TSK, se nachází nedbalostní silniční dopravní nehody, ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství, zanedbání povinné výživy atd. Mezi hospodářské činy dle TSK 801 - 890 řadíme např. zpronevěru, podvod, neoprávněné držení platební karty, úvěrové či pojistné podvody. Podrobné dělení TČ dle TSK Evidenčně statistického systému kriminality Policie ČR je dále vysvětleno v příloze A.

Od 1. 1. 2010 nabyl účinnosti nový zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který zavedl nové skutkové podstaty TČ, upravil některé paragrafy týkající se TČ apod. Proto je nutné si

uvědomit, že od roku 2010 mohou být v některých kategoriích určité skupiny TČ pozměněny. Změny se týkají např. TSK 451 – krádeže prosté v bytech a rodinných, TSK 850/1 – ohrožení nebo poškození životního prostředí úmyslně/nedbalostně či TSK 870/1 – havárie a provoz, poruchy z nedbalosti/úmyslně.

Obrázek 5: Struktura a celkový počet TČ spáchaných v ČR v letech 2005 - 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle [24], [25]

Na obrázku 5 je popsána struktura kriminality v ČR za období 2005 – 2015 dle výše uvedeného dělení. Z grafického pojetí zpracovaných dat vyplývá, že největší zastoupení má každoročně kategorie majetkových TČ, i přesto, že má klesající tendenci, což je velmi pozitivní. V roce 2015 dosahovaly majetkové TČ hodnoty 139 092, což je oproti roku 2005 pokles o necelých 40 %. Ostatní kategorie TČ mírně klesající trend. Nejvíce se pokles projevil u zbývající kriminality, kde se počet TČ od roku 2008 do roku 2015 snížil o 39 %.

Pachatele TČ můžeme rozdělit do následujících skupin: muži, ženy, nezletilí (1-14 let), mladiství (15-18 let) a recidivisté². Z tabulky 1 vyplývá, že nejpočetnější kategorií jsou právě poslední jmenovaní, kteří tvoří v průměru 48 % z celkového počtu pachatelů, což je přibližně 56,5 tis. pachatelů. Druhé místo patří mužům, kteří v průměru zabírají 33 %, poté ženy se 14 %, dále mladiství se 4 % a na posledním místě jsou pak nezletilí, kteří představují asi 1 % z celkového počtu všech pachatelů.

² Recidivista – pachatel, který spáchal TČ poté, co byl za jiný TČ již pravomocně odsouzen (trestně-právní definice). [14]

Největší pokles zaznamenala kategorie mužů, která se mezi lety 2005 a 2015 snížila o více jak 10 tis, klesly i TČ nezletilých, mladistvých, recidivistů a naopak žen jako pachatelek přibývá. Celkový počet pachatelů se ve sledovaném období snížil řádově o 20 tis.

Tabulka 1: Struktura a počet pachatelů v ČR v letech 2005 - 2015

Rok	Muži	Ženy	Nezletilí (1-14 let)	Mladiství (15-17 let)	Recidivisté	Pachatelé celkem
2005	39 693	17 237	3 341	5 654	55 586	121 511
2006	40 549	16 708	3 027	5 808	56 661	122 753
2007	45 582	16 406	2 635	6 322	56 773	127 718
2008	44 758	15 237	2 723	6 014	53 321	122 053
2009	43 250	15 958	2 094	5 339	56 593	123 234
2010	38 652	14 804	1 606	4 010	53 405	112 477
2011	38 392	15 260	1 568	4 038	55 717	114 975
2012	36 200	15 479	1 371	3 486	56 488	113 024
2013	34 810	16 736	1 251	2 939	61 934	117 670
2014	32 664	16 962	1 369	2 593	61 020	114 608
2015	29 529	15 925	1 226	2 186	53 015	101 881

Zdroj: vlastní zpracování podle [24], [25]

Věková struktura obžalovaných a odsouzených pachatelů TČ je rozčleněna do 7 věkových kategorií. U celkového počtu obžalovaných pachatelů se musíme zaměřit na počet podaných návrhů na potrestání ve zkráceném řízení, které bylo zavedeno pro rychlejší a jednodušší cestu, která vede k potrestání pachatele. Celkový počet obžalovaných je tedy sumou obžalovaných a podaných návrhů na potrestání.

U celkového počtu odsouzených pachatelů však musíme brát do úvahy fakt, že např. v roce 2014 byli odsouzeni nejen pachatelé z tohoto roku, ale i z let předchozích, jelikož je zde určitý časový nesoulad. To samé platí i pro počet obžalovaných. Pachatel mohl být obžalován např. v roce 2014, avšak odsouzen až o několik let později.

Z tabulky 2, která popisuje věkovou strukturu obžalovaných a odsouzených, tedy vyplývá, že i když počet obžalovaných pachatelů od roku 2005 klesá, neznamená to pokles trestné činnosti, neboť se více využívá zkráceného řízení, které se podává na návrh na potrestání, jehož počet od roku 2005 naopak roste.

Co se týče rozložení počtu obžalovaných pachatelů podle věkové struktury, tak nepočetnější skupinu tvoří věková kategorie 30 – 39 let, druhé místo patří skupině 20 – 24 let, která je následována kategorií 25 – 29 let. Naopak nejmenší zastoupení mají mladiství ve věku 15 – 17 let. Počet odsouzených pachatelů se pohybuje v průměru okolo 72,5 tis.

pachatelů za rok. Pořadí u odsouzených dle věkových kategorií je pak obdobné jako u obžalovaných.

Tabulka 2: Struktura pachatelů podle věku v ČR v letech 2005 – 2014

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Návrh na potrestání	20 544	27 403	34 054	45 668	67 338	56 478	51 410	57 205	63 759	62 437
Obžalování celkem	75 223	70 477	67 186	84 665	68 229	58 537	43 209	37 984	34 275	33 790
Z toho žen	10 391	10 254	9 179	9 750	8 108	7 038	5 905	5 042	4 825	4 913
věk 15-17	4 059	5 222	4 917	6 375	5 815	4 127	2 667	2 596	1 956	1 699
věk 18-19	6 013	7 002	5 805	16 262	12 780	316	2 791	2 356	2 080	1 971
věk 20-24	13 661	15 530	12 939	16 262	12 780	10 039	6 603	5 820	5 414	5 549
věk 25-29	13 497	14 649	11 543	14 569	11 307	10 039	6 554	5 758	5 434	5 248
věk 30-39	20 951	22 125	17 775	22 952	18 763	9 327	13 735	11 844	10 593	10 438
věk 40-49	11 568	11 831	9 395	11 515	9 132	17 714	7 456	6 538	5 903	5 926
věk 50+	5 474	5 834	4 812	5 787	4 596	4 207	3 403	3 072	2 895	2 959
Rok	2006	2007	2008	2009	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Odsouzení celkem	67 561	69 445	75 728	75 761	73 685	70 651	70 160	71 471	77 976	72 825
Z toho žen	8 937	9 938	9 392	9 274	9 213	9 186	9 202	9 425	10 957	10 442
věk 15-17	3 080	2 751	2 939	2 906	2 728	2 405	2 204	2 179	2 000	1 606
věk 18-19	5 527	5 909	6 459	6 091	5 573	4 936	4 539	4 467	4 458	3 767
věk 20-24	13 141	13 626	15 372	15 220	14 147	12 388	11 827	12 057	13 000	12 681
věk 25-29	12 021	12 199	12 987	12 873	12 201	11 363	11 160	11 447	12 737	11 999
věk 30-39	18 195	18 626	19 956	20 522	20 791	21 113	21 261	21 694	24 196	22 273
věk 40-49	10 724	10 937	11 792	6 415	6 414	11 971	12 560	12 819	14 262	13 360
věk 50+	4 872	5 397	6 223	6 415	6 414	6 475	6 609	6 808	7 323	7 139

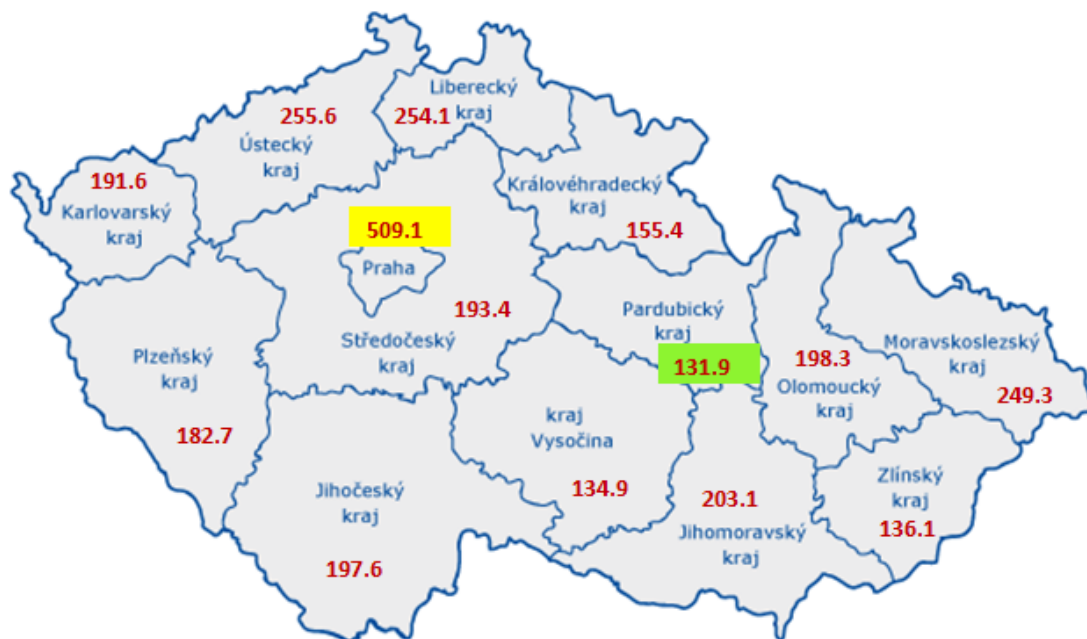
Zdroj: vlastní zpracování podle [13], [19]

5.3 Index kriminality ČR

Jedním z ukazatelů kriminality je IK, který se počítá jako podíl všech TČ k celkovému počtu obyvatelstva. Udává se na 100 tis. nebo 10 tis. obyvatel. V této práci bude IK počítán na 10 tis. obyvatel, neboť pro měření IK krajů a okresů je toto číslo přesnější vzhledem k počtu obyvatelů. IK určuje zatížení daného obyvatelstva kriminalitou. Čím je IK vyšší, tím je stav ve sledované oblasti horší a zatížení kriminalitou je větší. Úroveň kriminality v jednotlivých krajích ČR je zachycena na obrázku 6, který vychází z počtu TČ za rok 2015 a počtu obyvatelstva zjištěného k 1. 1. 2015.

Nejvyšší IK byl zaznamenán v Praze, kde činil 509,1. Nejnižší hodnotu IK měl kraj Pardubický, to sice 131,9. Mezi další kraje s nízkou hodnotou IK řadíme např. kraj Zlínský či

Vysočinu, s vysokou úrovní IK pak kraje Liberecký, Ústecký, Moravskoslezský nebo Jihomoravský. Průměrná hodnota IK v ČR za rok 2015 činila 213,8.

Obrázek 6: Index kriminality na mapě ČR za rok 2015

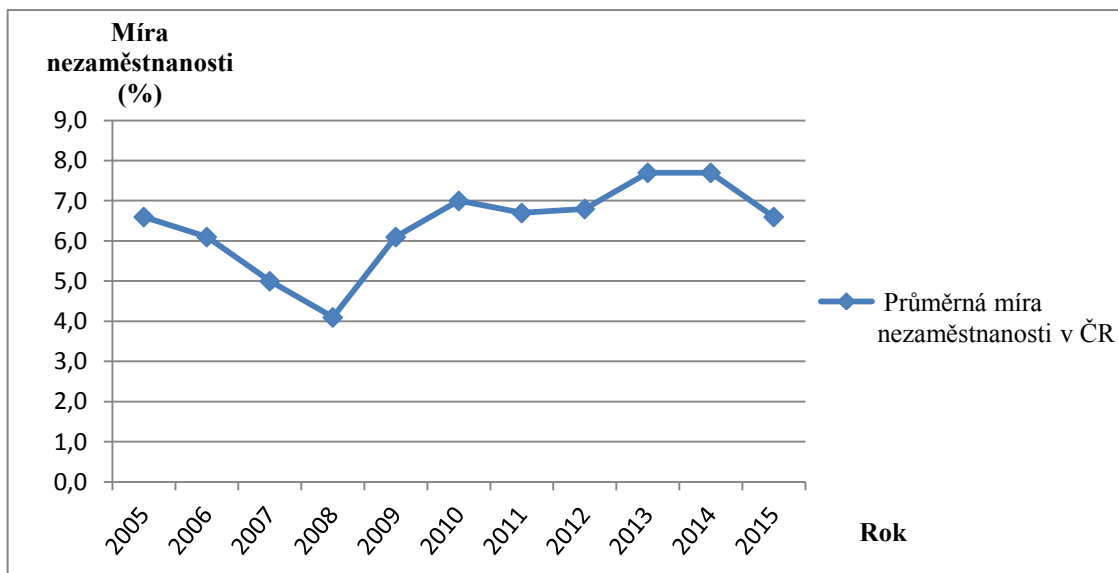
Zdroj: vlastní zpracování podle [5], [9], [24]

5.4 Vývoj nezaměstnanosti v ČR

Vývoj nezaměstnanosti nemá v ČR rovnoměrný průběh. Některé kraje se potýkají s dlouhodobě vysokou nezaměstnaností, jako např. kraj Ústecký, Olomoucký či Karlovarský, naopak hl. město Praha a kraj Středočeský jsou na tom co do počtu nezaměstnaných dlouhodobě nejlépe.

Na obrázku 7 je zachycen vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v ČR. V roce 2005 byla v ČR zjištěna průměrná míra nezaměstnanosti 6,6 %. V následujících letech mírně klesala, až do roku 2008, kdy se dostala na nejnižší úroveň za sledované období, konkrétně na pouhých 4,1 %. Od tohoto roku docházelo postupně k opětovnému zvýšení průměrné míry nezaměstnanosti, která se v letech 2013 a 2014 dostala až na hranici 7,7 %, což bylo dosud nejvýše. V posledním roce měření průměrná míra nezaměstnanosti klesla na 6,6 % a vyrovnala se tak stavu z roku 2005.

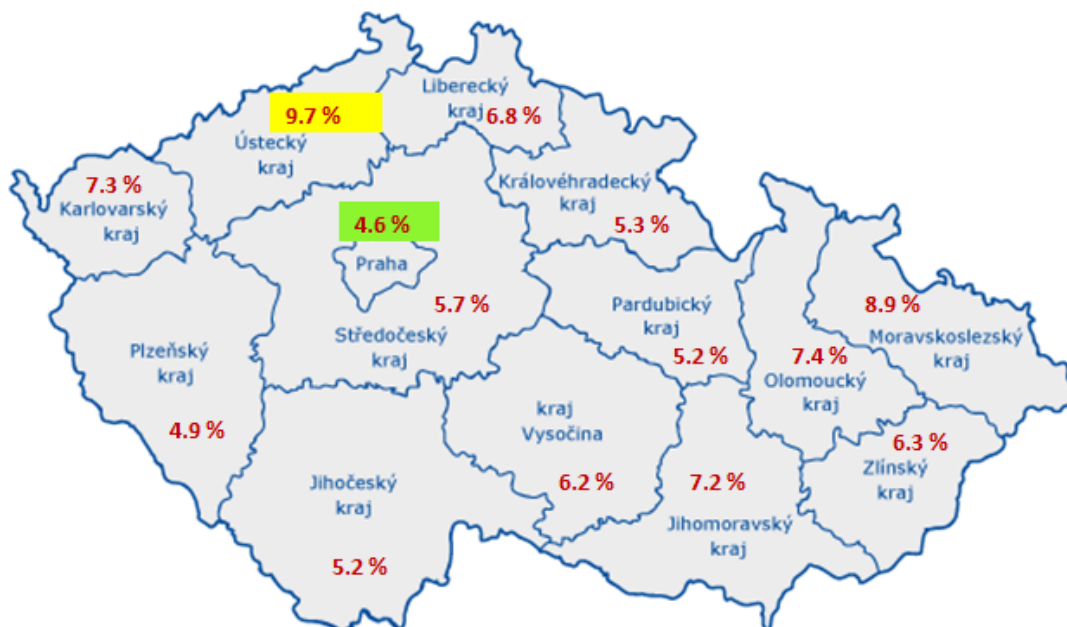
Z hlediska počtu nezaměstnaných osob v ČR bylo k 31. 12. 2015 evidováno 453 118 nezaměstnaných. Průměrná míra nezaměstnanosti v ČR mezi lety 2005 – 2015 činila 6,4 %.

Obrázek 7: Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti ČR v letech 2005 – 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle [15]

Průměrný podíl nezaměstnaných osob, který představuje počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let vůči celkovému počtu obyvatel v této věkové kategorii, je znázorněn na obrázku 8 a je vyjádřen v procentech. Uvedený podíl nezaměstnaných osob se zde vztahuje k roku 2015.

Obrázek 8: Průměrný podíl nezaměstnaných osob na mapě ČR za rok 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle [9], [15]

Můžeme zde vidět, že nejnižší podíl nezaměstnaných má hlavní město Praha s 4,6 %, dále pak Plzeňský, Pardubický a Jihočeský kraj. Nejhuře je na tom kraj Ústecký s 9,7 %, následně kraj Moravskoslezský, Olomoucký, Karlovarský a Jihomoravský.

Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti KH kraje v letech 2005 – 2015 kopíruje vývoj tohoto ukazatele pro ČR, avšak je zhruba o procento nižší. V KH kraji je průměrná míra nezaměstnanosti za sledované období 5,3 % a v ČR 6,4 %.

Při komparaci hodnot IK v ČR z obrázku 6 a průměrného podílu nezaměstnaných osob v ČR z obrázku 8 je zřejmé, že nezaměstnanost jako příčina kriminality může být považována v kraji Moravskoslezském, Ústeckém a Libereckém. V těchto krajích byly naměřeny nadprůměrné hodnoty zmiňovaných ukazatelů. V KH kraji byly naměřeny hodnoty, které byly v obou případech pod průměrem vybraných ukazatelů.

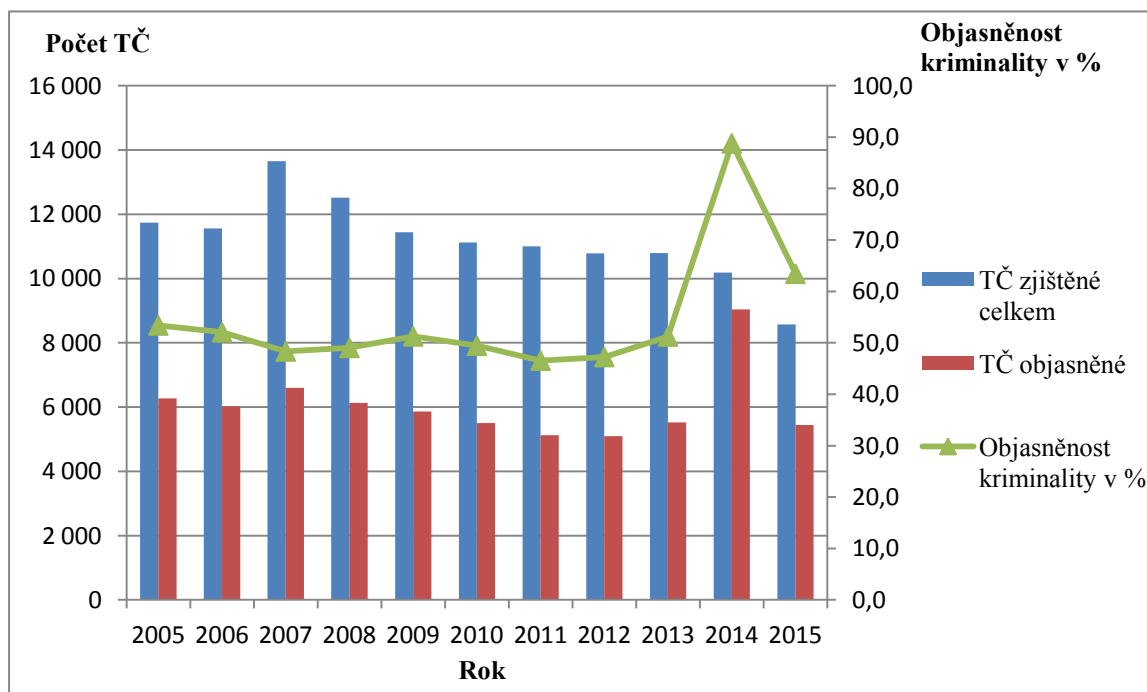
6 ANALÝZA MÍRY NEZAMĚŠTNANOSTI V SOUVISLOSTI S MÍROU KRIMINALITY V KRÁLOVEHRADECKÉM KRAJI

V této části práce bude analyzována míra nezaměstnanosti v souvislosti s mírou kriminality v okresech Královehradeckého kraje. Zaměřím se na porovnání indexů kriminality a podílu nezaměstnaných osob v rámci okresů, z čehož potvrdím či vyvrátím hypotézu o tom, zda je zde nezaměstnanost příčinou kriminality.

6.1 Vývoj kriminality v Královehradeckém kraji

Královehradecký kraj patří do kategorie vyšších územních samosprávných celků ČR, nachází se na severovýchodě Čech u hranic s Polskem. Můžeme jej rozdělit do 5 okresů, konkrétně okres Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov n/Kněžnou a Trutnov. V počtu obyvatel zaujímá až 10. místo v republice, k 1. 1. 2015 v kraji žilo 551 590 občanů. Z hlediska okresů je na tom se 162 808 obyvateli nejlépe okres Hradec Králové, naopak nejméně zalidněn je okres Rychnov n/Kněžnou, kde žije pouhých 78 926 obyvatel. [5]

Vývoj kriminality v KH kraji v letech 2005 - 2015 popisuje obrázek 9, který zachycuje TČ zjištěné, objasněné a celkovou objasněnost kriminality v procentech.

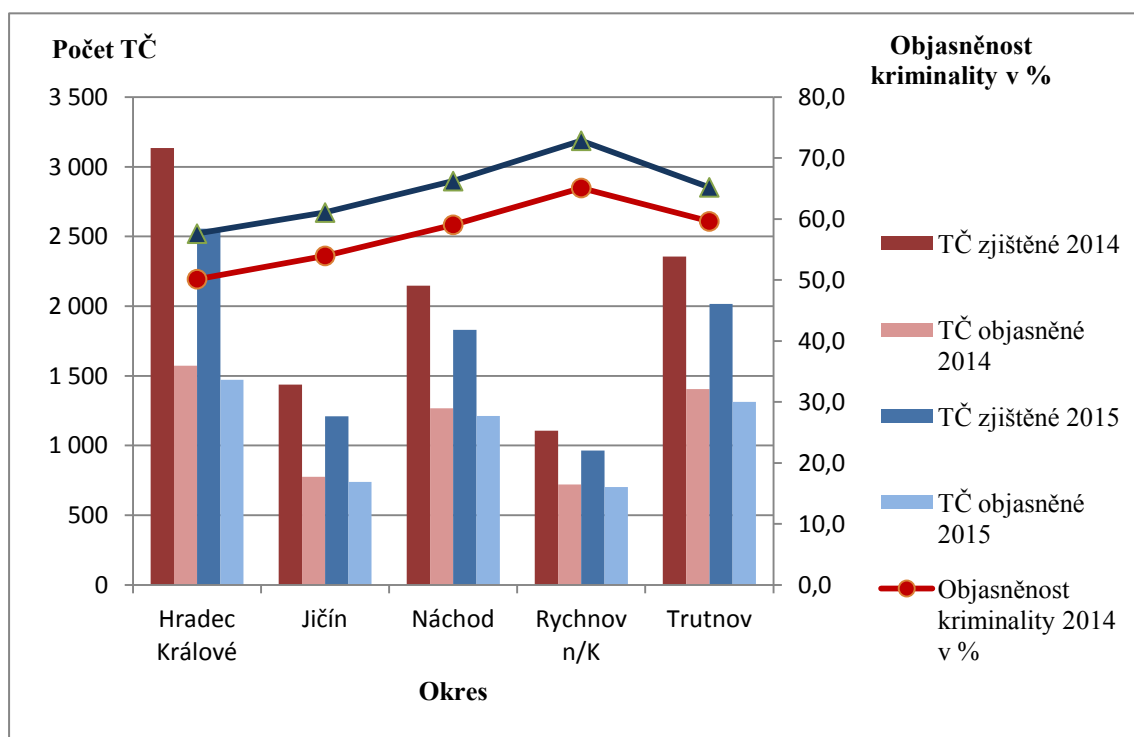

Obrázek 9: Vývoj kriminality v KH kraji v letech 2005 – 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle [24], [25]

Průměrná hodnota zjištěných TČ se pohybuje okolo 11 200 za rok, od roku 2007 má však klesající tendenci. Objasněné TČ drží v průměru hodnotu 6 000 za rok. Jestliže se zaměříme na objasněnost kriminality, která se v průměru drží okolo 55 %, tak můžeme říci, že v celorepublikovém srovnání dosahuje lepšího výsledku zhruba o 15 %. Nejvyšší hodnota objasněnosti TČ byla naměřena v roce 2014, kdy činila 88,8 %. V tomto roce bylo zjištěno 10 181 TČ a objasněno 9 040 TČ.

Kriminalitu okresů KH kraje znázorňuje obrázek 10. Vidíme, že mezi lety 2014 a 2015 došlo ke zvýšení objasněnosti kriminality ve všech okresech zhruba o 6 – 7 % a také ke snížení počtu zjištěných TČ v průměru o 321 i objasněných TČ v průměru o 60. Nejvyšší počet zjištěných TČ byl v obou letech naměřen v okrese Hradec Králové. V roce 2014 činil 3 135 TČ, o rok později 2 555 TČ, což je asi o 18,5 % méně. Naopak nejmenší počet zjištěných TČ měl v roce 2015 okres Rychnov n/Kněžnou, to pouhých 965 TČ.

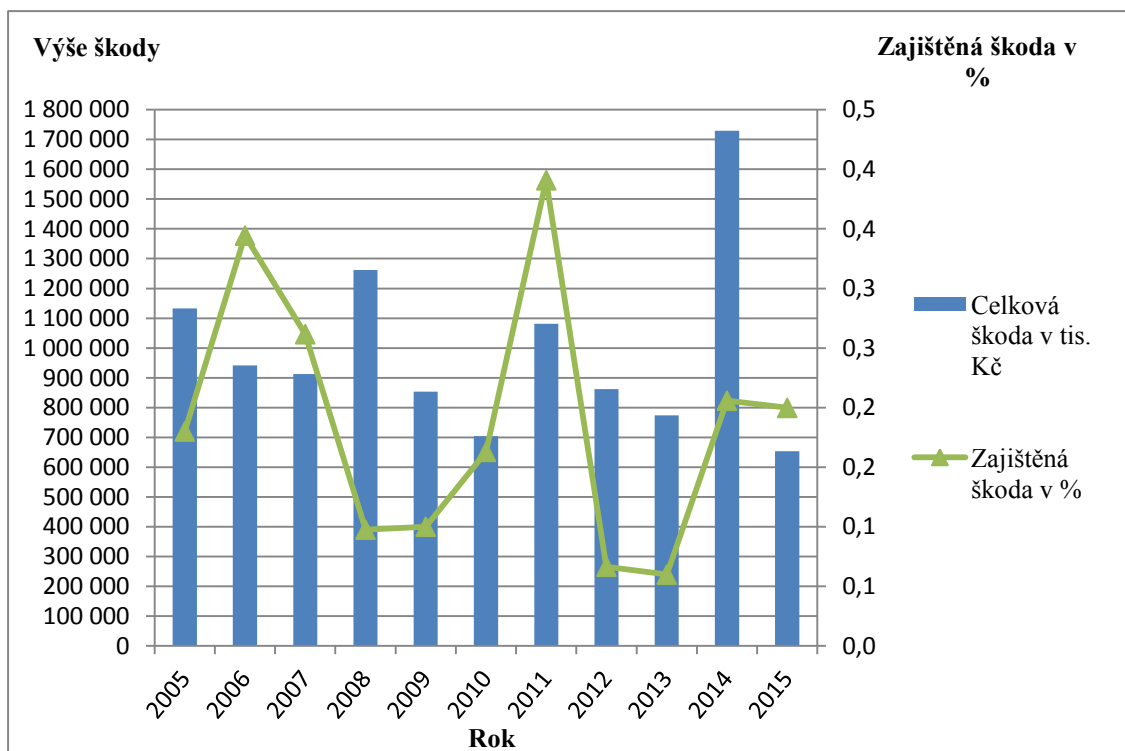

Obrázek 10: Porovnání kriminality v okresech KH kraje v letech 2014 a 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle [24], [25]

Pakliže se podíváme na vývoj škod způsobených trestnou činností spáchanou v KH kraji, který znázorňuje obrázek 11, tak je patrné, že není konstantní. Nejvyšší naměřená celková škoda byla v roce 2014, činila 1 728 915 tis. Kč. Naopak nejnížší celková škoda byla zaznamenána v roce 2015, jednalo se o částku skoro 3 krát menší a to 653 642 tis. Kč. Zajištěnost škod je velmi nízká, v průměru činí pouhých 0,2 %. Jestliže porovnáme vývoj

škod z trestné činnosti v ČR a v KH kraji, tak zjistíme, že v obou případech není vývojová křivka konstantní, ale průměrná objasněnost škod v ČR je vyšší o 0,7 %.

Obrázek 11: Vývoj škod z trestné činnosti v KH kraji v letech 2005 - 2015

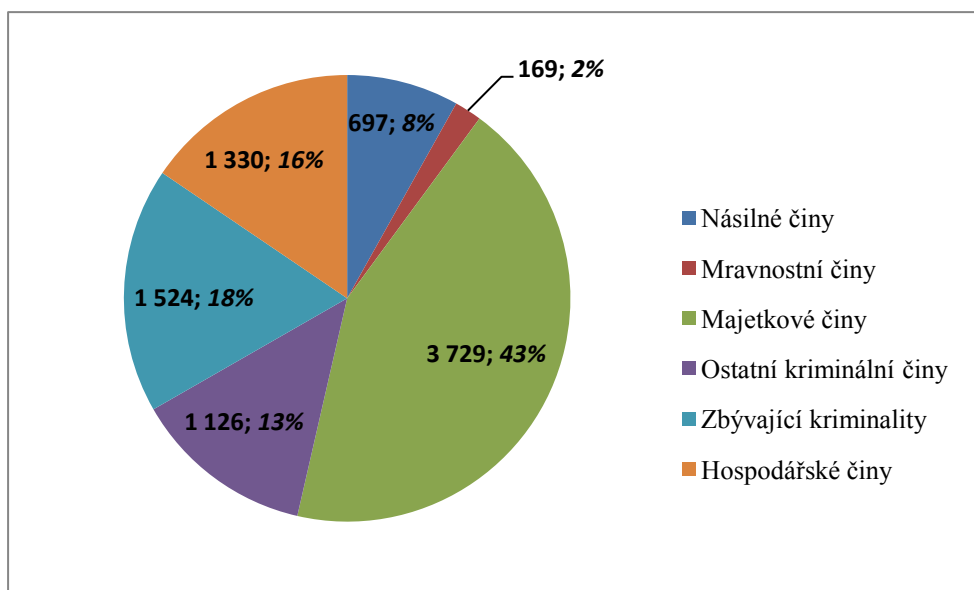
Zdroj: vlastní zpracování podle [24], [25]

6.2 Struktura kriminality a pachatelů v Královéhradeckém kraji

Struktura kriminality v KH kraji v letech 2005 - 2015 je zcela totožná se strukturou tohoto ukazatele v ČR. Nejvyšší zastoupení mají dlouhodobě TČ majetkové, které v průměru představují hodnotu 6 086 TČ. V posledních letech však jejich zastoupení klesá. V roce 2015 bylo zjištěno pouze 3 729 majetkových TČ, což je zhruba o 26 % méně než v roce 2014. Druhou nejpočetnější skupinu tvoří zbývající kriminalita, která v letech 2005 – 2015 rovněž nejevila rovnoměrný vývoj. Průměrná hodnota zbývající kriminality činila 1 608 TČ za rok.

Nejnižší zastoupení mají každoročně TČ mravnostního charakteru, v průměru 108 TČ za rok. V posledních letech však dochází k mírnému nárůstu počtu mravnostních TČ. V roce 2014 bylo zaznamenáno 129 mravnostních TČ a o rok později 169. V kategorii hospodářských TČ došlo k razantnímu poklesu. Zatímco v roce 2005 bylo zjištěno 2 087 hospodářských TČ, tak na konci sledovaného období to bylo o 36 %, tedy 1 330 TČ. V kategoriích násilné TČ a ostatní kriminální činy můžeme pozorovat téměř rovnoměrný vývoj.

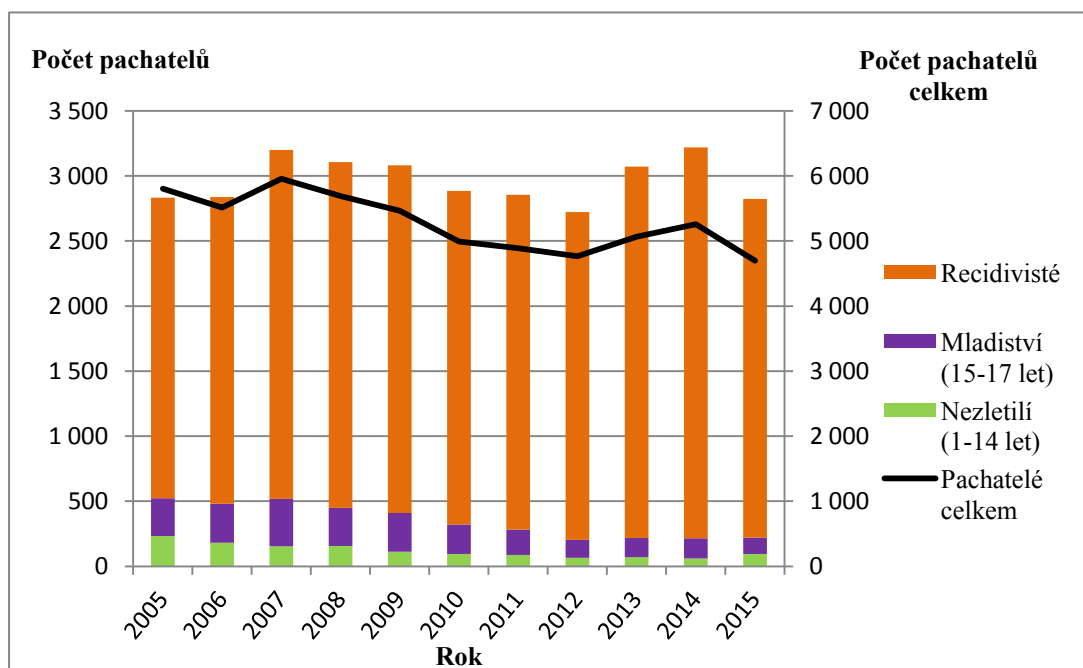
Na obrázku 12 je vyjádřena struktura kriminality v KH kraji za rok 2015. Obrázek zachycuje jednotlivé kategorie TČ dle TSK.

Obrázek 12: Struktura kriminality v KH kraji za rok 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle [24], [25]

Pachatele kriminality v KH kraji můžeme dle statistik Policie ČR dělit na skupiny: mladiství (15 – 17 let), nezletilí (1 – 14 let) a recidivisté, viz obrázek 13.

Obrázek 13: Struktura pachatelů v KH kraji za období 2005 – 2015

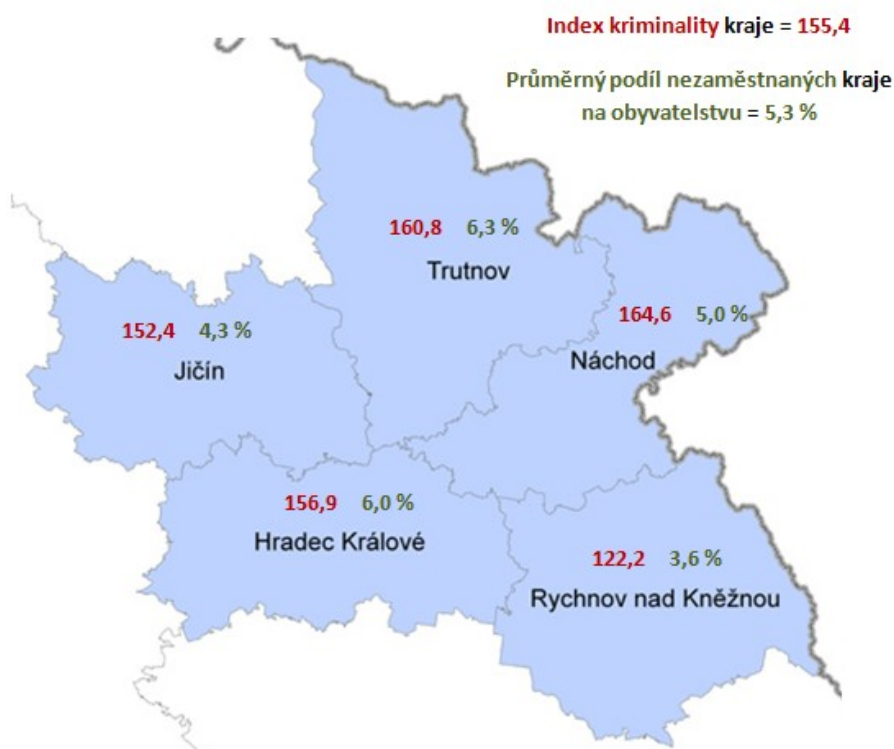
Zdroj: vlastní zpracování podle [24], [25]

Poslední zmiňovaní tvoří nejpočetnější skupinu, zhruba 50 %, což je jen o 2 % více, než v případě celorepublikového srovnání. Naopak nejméně početnou skupinu tvoří opět nezletilí, kteří představují v průměru 2,2 % (v rámci ČR 1,7 %), což je asi 119 pachatelů. Mladiství pachatelé jsou zastoupeni v průměrném počtu 230 pachatelů za rok, což je asi 4,3 % (v porovnání s ČR je to asi o 0,6 % více).

Zatímco vývoj počtu nezletilých a mladistvých má klesající trend, tak u recidivistů se nedá jednoznačně určit, neboť křivka vývoje není konstantní. Celkový počet pachatelů však od roku 2005, kdy činil 5 803, klesá. V posledním roce měření spadl až na počet 4 697, což je asi o 19 % méně.

6.3 Index kriminality v Královéhradeckém kraji

Index kriminality v KH kraji je 4. nejnižším v celé ČR, rovněž nezaměstnanost v kraji je nízká (o 1,3 % nižší, než je průměr v ČR). Za rok 2015 bylo spácháno 8 575 TČ. Královéhradecký kraj měl k 1. 1. 2015 přesně 551 590 obyvatel, na jednoho obyvatel kraje tak připadalo 0,015 TČ. Index kriminality v jednotlivých okresech KH kraje je znázorněn na obrázku 14.

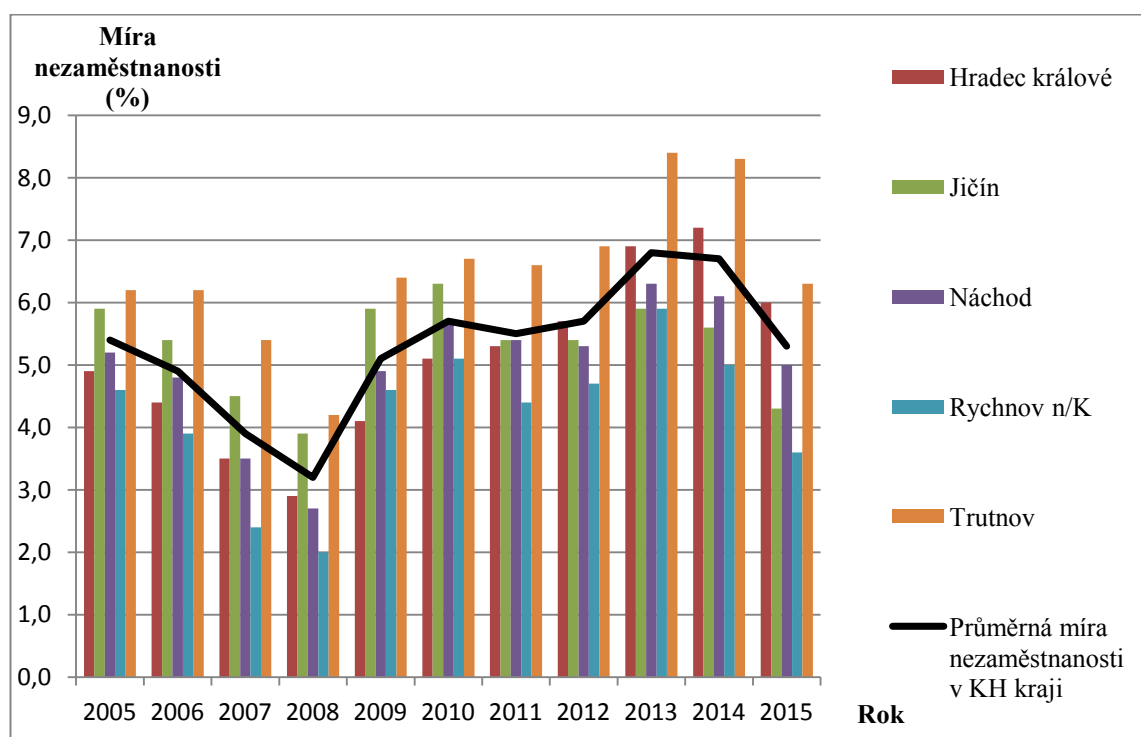
Obrázek 14: IK a podíl nezaměstnaných v jednotlivých okresech KH kraje v roce 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle [5], [15], [24]

Z obrázku 14 je patrné, že nejnižší IK s hodnotou 122,2 měl v roce 2015 okres Rychnov n/Kněžnou, který měl rovněž nejnižší průměrnou nezaměstnanost, pouhých 3,6 %. Naopak nejvyšší stupeň IK byl naměřen v okrese Náchod, konkrétně 164,6. V tomto okrese byla průměrná nezaměstnanost 5 %, což je o 0,3 % méně, než je průměrná hodnota kraje. Trutnov se co do hodnoty IK umístil na 2. místě, avšak průměrnou nezaměstnanost měl nejvyšší, 6,3%. Následoval ho okres Hradec Králové a Jičín. Jestliže vycházíme z průměrných hodnot nezaměstnanosti a IK kraje, tak můžeme říci, že v okrese Trutnov a Hradec Králové, byly naměřeny hodnoty obou ukazatelů vyšší, než byl krajský průměr. Jestliže budeme vycházet z časového období let 2005 – 2015, tak můžeme říci, že hodnota IK v KH kraji už od roku 2008 klesá, v průměru činí 203.

6.4 Vývoj nezaměstnanosti v Královehradeckém kraji

Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v KH kraji v souvislosti s vývojem tohoto ukazatele v ČR můžeme vidět na obrázku 7 výše. Pakliže však zkoumáme nezaměstnanost z hlediska jednotlivých okresů, tak se zaměříme na obrázek 15.

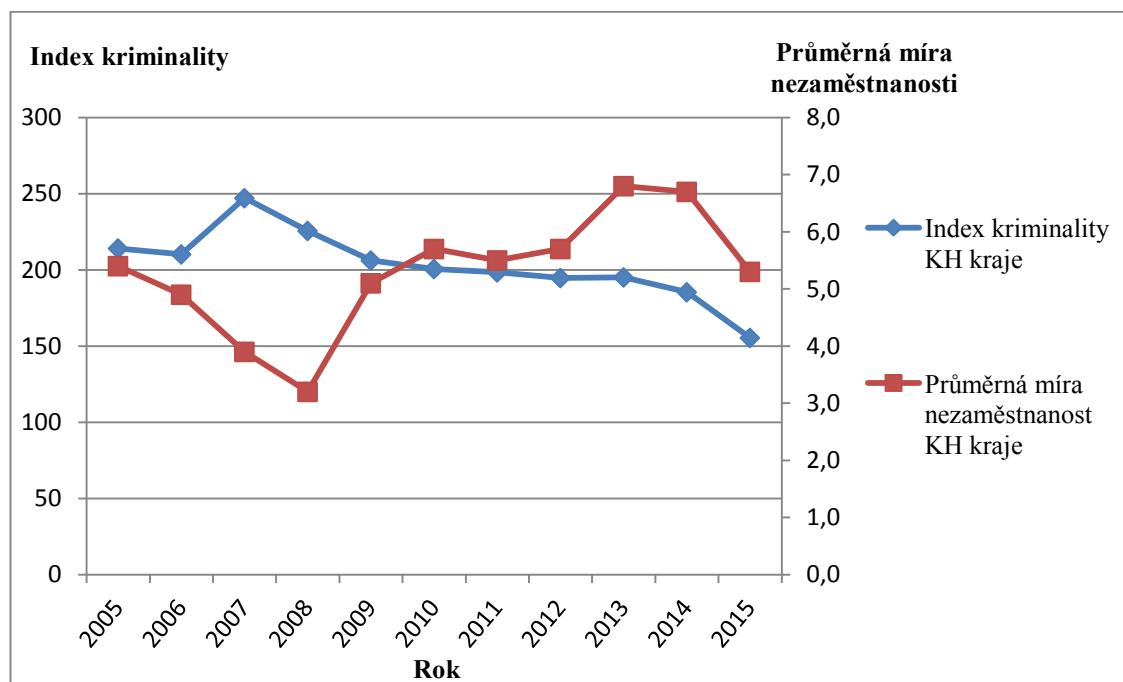
Obrázek 15: Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v okresech KH kraje 2005 - 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle [15]

Nejvyšší průměrná míra nezaměstnanosti se každoročně projevuje v okrese Trutnov, kde činí v průměru 6,5 %. Následuje okres Jičín s průměrnou mírou nezaměstnanosti 5,3 %. Nejlépe je na tom okres Rychnov n/Kněžnou s průměrnou mírou nezaměstnanosti 4,2 %.

6.5 Komparace indexu kriminality a míry nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji

Pro potvrzení či vyvrácení hypotézy, že nezaměstnanost stojí za příčinou zvýšené kriminality v KH kraji slouží obrázek 16, který zachycuje komparaci vybraných ukazatelů, tedy IK a průměrné míry nezaměstnanosti v KH kraji.

Obrázek 16: Komparace vývoje IK a průměrné míry nezaměstnanosti v KH kraji v letech 2005 – 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle [3], [5], [24], [25]

Z obrázku 16 je patrné, že nezaměstnanost není příčinou kriminality v KH kraji ve sledovaném období, neboť vývoj obou ukazatelů neodpovídá přímé úměrnosti.

Zatímco průměrná míra nezaměstnanosti v letech 2005 – 2008 klesá, tak IK zaznamenává nejvyšší hodnoty. Naopak od roku 2008 IK klesá, ale průměrná míra nezaměstnanosti roste. V období let 2013 a 2014 dosahuje průměrná míra nezaměstnanosti nejvyšších hodnot z daného měření, dostává se až na hodnoty 6,8 % a 6,7 %, naopak IK dosahuje pouze hodnot 195, 1 a 185, 4. Není zde tedy prokázán vztah, že vysoká míra nezaměstnanosti znamená vysokou hodnotu IK, tedy fakt, že je vysoká nezaměstnanost příčinou nárůstu kriminality.

Na nezaměstnanost KH kraje může mít vliv geografická poloha regionu, neboť právě okresy se zvýšenou mírou nezaměstnanosti se nachází v podhorských oblastech zaměřených na cestovní ruch a zemědělství, je zde tedy sezónní zaměstnanost. V kraji je nedostatek technicky kvalifikovaných pracovníků, řidičů či kuchařů. V případě kriminality může hrát roli blízkost polských hranic a přítomnost sociálně slabších občanů v kraji.

ZÁVĚR

Problematika nezaměstnanosti a kriminality je v současné době aktuálním tématem řady států. Z pohledu Evropské unie (dále jen EU), která vytvořila desetiletý program Evropa 2020, je žádoucí, aby členské státy dosahovaly hospodářského růstu a vyšší zaměstnanosti. V tomto směru si klade za cíl dosažení 75 % zaměstnanosti ve věkové skupině 20 – 64 let. Česká republika patří k zemím s nejnižší mírou nezaměstnanosti v EU. Na konci roku 2015 obsadila druhé místo hned za Německem.

Vývoj nezaměstnanosti v ČR není konstantní. Od roku 2005 do roku 2008 měla nezaměstnanost klesající tendenci, mezi lety 2008 – 2014 nezaměstnanost rostla, poté opět klesla. Vývoj nezaměstnanosti v KH kraji kopíruje vývoj v ČR, avšak procentuálně je na tom lépe. Z hlediska okresů je na tom nejhůře okres Trutnov a Jičín, nejlépe pak Rychnov n/Kněžnou.

Hlavním problémem nezaměstnanosti v KH kraji je nedostatečný počet technicky kvalifikovaných pracovníků, řidičů a dále také kuchařů či prodavačů, které firmy postrádají. Rizikovou skupinou jsou hlavně osoby tělesně postižené a mladí do 25 let, kteří mají jen základní vzdělání. Těm je často vytýkána nedostatečná praxe. Další rizikovou skupinou jsou lidé starší 55 let a ženy po rodičovské dovolené.

Jestliže se podíváme na vývoj kriminality v ČR, tak jej můžeme hodnotit pozitivně. Nelze říci, že by se u nás tento sociálně patologický jev nevyskytoval, ale v posledních letech dochází k jeho poklesu. Vývoj počtu trestných činů od roku 2005 do roku 2015 značně klesl, naopak objasněnost kriminality stoupla, což jen potvrzuje vyšší výkonnost OČTŘ. Pokud se podíváme na strukturu kriminality, tak vidíme, že jsou nejvíce zastoupeny majetkové TČ a největší skupinu pachatelů tvoří recidivisté. Právě na problematiku recidivy by měl být kladen větší důraz v prevenci a v boji proti kriminalitě, neboť tyto pachatele tvoří polovinu z celkového počtu pachatelů. Počet obžalovaných pachatelů mírně klesl, počet odsouzených pachatelů se pohybuje okolo průměru. Kriminalita v KH kraji má obdobný charakter jako v ČR.

Zajímavé je srovnání kriminality ČR a KH kraje podle IK. Z něho vyplývá, že obyvatelstvo, které je nejvíce zasažené kriminalitou, žije v Praze, v Ústeckém, Libereckém a Moravskoslezském kraji. Naopak nejmenší IK vykazovaly kraje Pardubický, Zlínský a kraj Vysočina. Průměrná hodnota IK v roce 2015 činila pro ČR 213 (bez hlavního města Prahy se hodnota IK snížila na 191).

Index kriminality byl v roce 2015 v KH kraji 155,4, což je zatím nejméně za sledované období a v porovnání s ČR byl také nízký. Z hlediska okresů měl nejvyšší IK okres Náchod, Trutnov a následně Hradec Králové. Velmi nízký IK byl naměřen v okrese Rychnov n/Kněžnou. Ten je však nejméně osídlen a potýká se s nejmenší nezaměstnaností.

Po provedení komparace vybraných ukazatelů, nezaměstnanosti a kriminality v ČR za rok 2015, můžeme říci, že nezaměstnanost může být považována za příčinu kriminality v kraji Moravskoslezském, Ústeckém a Libereckém, kde oba ukazatele vykazovaly vyšší hodnotu, než byl celorepublikový průměr. Vysoké hodnoty (ne však vyšší než průměr) byly naměřeny i v Jihomoravském a Olomouckém kraji. V KH kraji byl IK 3. nejnižší v porovnání s ostatními kraji, z hlediska nezaměstnanosti se KH kraj umístil na 5. místě, kdy vykazoval nezaměstnanost 5,3 %. Z hlediska okresů KH kraje se vyšší nezaměstnanost a IK vyskytovaly v okrese Trutnov, Hradec Králové a Náchod. Jednalo se však o hodnoty, které byly lehce nad průměrem obou ukazatelů KH kraje.

Zvýšená kriminalita v těchto okresech může být dána geografickou polohou regionu, který se nachází v blízkosti polských hranic, ale i přítomností sociálně slabších vrstev obyvatelstva. Co se týče problematiky nezaměstnaných, tak ta může být způsobena opět geografickou polohou regionu, kdy se problematické okresy nachází v podhorských oblastech, kde je hlavním pracovním odvětvím cestovní ruch a zemědělství. Obě tato odvětví jsou závislá na počasí, převažuje zde tedy sezónní zaměstnanost.

Základním nástrojem v boji s nezaměstnaností je především podpora tvorby pracovních míst skrze aktivní politiku zaměstnanosti, dále také realizace projektů ze strukturálních a národních zdrojů. Jedná se o veřejně prospěšné práce, příspěvky na společensky účelná pracovní místa, chráněná pracovní místa, rekvalifikace, poradenství aj.

Po provedení komparace míry kriminality a míry nezaměstnanosti v KH kraji za použití hodnot IK a podílu nezaměstnaných osob může být konstatováno, že nezaměstnanost se jako příčina kriminality v KH kraji neprojevila, neboť oba tyto ukazatele nejevily ve vývoji přímo úměrný vztah. Nebylo zde tedy prokázáno, že vysoká míra nezaměstnanosti znamená vyšší IK, neboť vývojové křivky daných ukazatelů měly protichůdný směr. Zatímco průměrná míra nezaměstnanosti rostla, tak IK klesal. V provedeném měření byly rovněž vykázaný nižší hodnoty IK i podílu nezaměstnaných osob KH kraje než hodnoty z celorepublikového průměru.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BROŽOVÁ, Dagmar. *Kapitoly z ekonomie trhů práce*. Vysoká škola ekonomická v Praze: Oeconomica, 2012. ISBN 978-80-245-1880-0.
- [2] BUCHTOVÁ, Božena, Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ. *Nezaměstnanost*. 2., přepracované a aktualizované vydání. Praha 7: Grada Publishing, a.s., 2013. ISBN 978-80-247-4282-3.
- [3] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Demografická ročenka okresů - 2005 až 2014: Královéhradecký kraj* [online]. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/kralovehradecky-kraj>
- [4] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity - červen 2015* [online]. [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/miry-zamestnanosti-nezamestnanosti-a-ekonomicke-aktivity-cerven-2015>
- [5] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Počet obyvatel v obcích - k 1.1.2015* [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112015>
- [6] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Veřejná databáze: Základní charakteristiky ekonomického postavení obyvatelstva ve věku 15 a více let* [online]. [cit. 2015-12-03]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&evo=&str=&zo=N&pvo=ZAM01-A&vyhltext=&pvoch=&udIdent=&nahled=N&sp=A&nuid=&zs=&skupId=426&verze=-1&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_null_null_&pvoc=&katalog=30853&z=T
- [7] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Změna výpočtu ukazatele registrované nezaměstnanosti* [online]. [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/zmena_vypoctu_ukazatele_registrovane_nezamestnanosti 20121107
- [8] EPRAVO.CZ. *Účel trestu* [online]. [cit. 2016-02-16]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/ucel-trestu-89770.html>
- [9] EU2009.CZ. *Regiony ČR: Mapa České republiky* [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <http://www.eu2009.cz/cz/czech-republic/regions/regiony-cr-328/>

- [10] FINANČNÍ NOVINY.CZ. *Nezaměstnanost v eurozóně i v EU klesla na několikaletá minima* [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/nezamestnanost-v-eurozone-i-v-eu-klesla-na-nekolikaleta-minima/1300163>
- [11] HOLCR, Květoň. *Kriminologie*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2009, 190 s. Student (Leges). ISBN 978-808-7212-271.
- [12] HOLMAN, Robert. *Základy ekonomie pro studenty vyšších odborných škol a neekonomický fakult VŠ*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7179-890-3.
- [13] INFODATA. *Statistika a výkaznictví* [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html>
- [14] INOVACE SEBS A ASEBS. *Kriminologie: Charakteristika kriminologie, předmět, pojem a význam* [online]. [cit. 2015-12-27]. Dostupné z: <http://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/charakteristika>
- [15] INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV. *Časové řady míry nezaměstnanosti a podílu nezaměstnaných osob: Podíl nezaměstnaných osob od roku 2005* [online]. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady
- [16] INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV. *Statistiky nezaměstnanosti: Měsíční statistika nezaměstnanosti* [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/mes>
- [17] INVESTIČNÍWEB. *Obecná míra nezaměstnanosti v Česku v prosinci klesla na 5,9 %* [online]. [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <http://www.investicniweb.cz/zpravy-z-trhu/2015/1/30/obecna-mira-nezamestnanosti-v-cesku-v-prosinci-klesla-na-59/>
- [18] JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 4. vydání Praha 2: Leges, s.r.o., 2014. ISBN 978-80-7502-044-4.
- [19] JUSTICE.CZ. *Ročenky MSp* [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5946&d=47145>
- [20] KACZOR, Pavel. *Trh práce, pracovní migrace a politika zaměstnanosti ČR po roce 2011*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2013. 242s. Vysokoškolská učebnice. ISBN 978-80-245-1930-2.

- [21] KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Kurs trestního práva.: Trestní právo hmotné. Obecná část*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-042-3.
- [22] MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. *Slovníček základních pojmů* [online]. [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/slovnicek-zakladnich-pojmu-26066/>
- [23] NĚMEC, Daniel. *Hysterze nezaměstnanosti v České republice v makroekonomických souvislostech*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5407-3.
- [24] POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2015* [online]. [cit. 2015-11-14]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2015.aspx>
- [25] POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *STATISTIKY: Statistické přehledy kriminality* [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/archiv-statistiky-statisticke-prehledy-kriminality.aspx>
- [26] RIS: REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SERVIS. *Mapy - Královéhradecký kraj* [online]. [cit. 2016-02-27]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/kralovehradecky-kraj/verejna-sprava/spravni-cleneni/uzemni-cleneni-mapy/>
- [27] SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-389-6.
- [28] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Účel výkonu trestu* [online]. [cit. 2016-02-16]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-pankrac-26/o-nas-1615/vykon-vezenstvi-652/ucel-vykonu-trestu-5748>
- [29] ZÁKONY PRO LIDI.CZ. *Předpis č. 218/2003 Sb. Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)* [online]. [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>
- [30] ZÁKONY PRO LIDI.CZ. *Předpis č. 40/2009 Sb.: Zákon trestní zákoník* [online]. [cit. 2015-12-27]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: TSK Evidenčně statistického systému kriminality Policie ČR

PŘÍLOHA A: TSK EVIDENČNĚ STATISTICKÉHO SYSTÉMU KRIMINALITY POLICIE ČR

TSK	Název	TSK	Název
101	Vraždy loupežné	311	Krádeže vloupáním do obch.
102	Vraždy sexuální	312	Krádeže vloup. do výkl. skříní
103	Vraždy motiv. osob. vztahy	321	Kr. vl. do restaurací a hostinců
104	Vraždy na objednávku	322	Kr. vl. do bytovacích objektů
105	Vraždy novorozence matkou	323	Krádeže vloupáním do kiosků
106	Vraždy ostatní	324	Kr. vl. do jíd.záv.kuch.strav.zař.
101-106	Vraždy celkem:	331	Kr. vl. do obj. st. um. př.-ne 332
111	Usmrcení lidského plodu - pomoc a svádění ženy	332	Kr. vl. do kult. objektů - ne 331
112	Usmrcení lidského plodu - se souhlasem ženy	341	Kr. vl. do pokl. a panc. skříní
113	Usmrcení lidského plodu - bez souhlasu ženy	350	Kr. vl. do výpočet. středisek
115	Zabití	351	Krádeže vloupáním do škol
116	Usmrcení z nedbalosti	371	Krádeže vloupáním do bytů
121	Opuštění dítěte	372	Kr. vl. do vík. chat soukr. osob
122	Únos	373	Kr. vl. do rodinných domků
131	Loupeže	390	Kr. vl. do ostatních objektů
132	Loupeže na finančních institut.	311-390	Krádeže vloupáním celkem:
141	Nás. proti úř. osob. a org. veř.moci mimo polic.	411	Krádeže kapesní
142	Nás. proti úř. osob. a org. veř.moci policistovi.	412	Krádeže při pohlavním styku
143	Nás. proti úř. osob. a org. veř.moci obec.policistovi.	413	Krádeže jiné na osobách
151	Úmyslné ublížení na zdraví	421	Krádeže mezi zaměst. na prac.
161	Rvačky	431	Krádeže mot. voz. dvoustopých
171	Násilí a vyhrož. proti skup. ob.	432	Krádeže mot. voz. jednostop.
172	Braní rukojmí	433	Krádeže věcí z automobilů
173	Nebezpečné vyhrožování	434	Krádeže součástek mot. voz.
174	Nebezpečné pronásledování	435	Krádeže jízdních kol
181	Vydráždění	441	Krádeže domácího zvířectva
182	Omez. a zbavení os. svobody	451	Krádeže v bytech a rodinných domech
183	Porušování domovní svobody	461	Kr. věcí na nádražích
184	Neopr.zás.do práva domu, bytu...	462	Kr. věcí během jízdy v DP
185	Týrání svěřené osoby	471	Kr. v obj. se staroř. a um. před.
186	Týrání osoby žijící ve spol. obydlí	480	Krádeže v jiných objektech
187	Omezování svobody vyznání	490	Krádeže ostatní
188	Útisk	411-490	Krádeže prosté celkem:
189	Porušování svob.sdruž. a shrom.	511	Podvod
190	Ostatní násilné trestné činy	521	Zpronevěra
101-190	Násilné činy celkem:	530	Neoprávněné užívání cizí věci
201	Znásilnění	588	Zatajení věci
202	Sexuální nátlak	589	Poškození cizí věci
211	Pohlavní zneužívání v závislosti	590	Pytláctví a ostatní majetkové trestné činy
212	Pohlavní zneužívání ostatní	311-590	Majetkové činy celkem:
213	Komerč.forma sex.zneuž.v závisl.	611	Výtržnictví
214	Komerč.forma sex.zneuž. ostatní	612	Výtrž. na sport. a veřej. akcích
231	Ostatní pohlavní úchytky	613	Sprejství
241	Šíření pornografie	614	Výtržnictví - útoky na záchranáře
251	Ohrožování pohlavní nemoci	631	Ohrožování výchovy mládeže
252	Ublížení na zdraví pohl. nem.	632	Podávání alk. nápojů mládeži
253	Ubl. na zdr. pohl. nem. z nedb.	633	Obchodování s dětmi
271	Kuplířství	634	Nedovolené překročení st. hr.
280	Soulož mezi příbuznými	635	Ned.výr. a d.psych.l. a jedů pro J
281	Obchodování s lidmi	636	Šíření toxikománie
290	Ostatní mravnostní trestné činy	637	Zneužívání pravomoci úřední osoby
201-290	Mravnostní činy celkem:	639	Neoprávněné nakl. s os. údaji

640	Maření úkolů úřední osoby z nedbalosti	821	Úplatkářství - přijímání úplatku
641	Ned.výr. a d.psych.l. a jedů pro S	822	Poškození věřitele
642	Ned.výr. a d.psych.l. a jedů pro V	823	Paděl. a pozměň. veř. listiny
TSK	Název	827	Neoprávněné užívání mot. voz.
643	Nedovol. pěstování rostlin obsah. omam. látku	TSK	Název
644	Výroba a naklád. s látkami s hormon. účín.	828	Poruš. tajemství doprav. zpráv
651	Požáry	829	Zpronevěra
652	Výbuchy	830	Podvod
662	Nedovolené ozbrojování	831	Plet. při veř. soutěži a dražbě
663	Maření výkonu úředního rozh.	832	Poruš. př. o nakl. s k. zb. a t.
664	Překup. a převchov. - podílnictví	833	Zneuž. informací v obch. styku
690	Ostatní kriminální trestné činy	834	Neoprávněné provozování loterie
611-690	Ostatní krim. činy celkem:	835	Poruš. předp. o nálepkách
721	Nadržování	836	Neoprávněné nakl. s os. údaji
730	Veškeré nehody -úmyslné	837	Ostatní tr. činy proti měně
731	Dopr. nehody silniční - nedbal.	838	Neoprávněné držení plat. karty
732	Dopr. nehody letecké - nedbal.	839	Por. př. o zahr. ob. s voj. mat.
733	Dopr. nehody vodní - nedbal.	840	Rozkr. přepr. zás. - železnič.
741	Železniční nehody - nedbal.	841	Rozkr. přepr. zás. - poštovních
742	Neh. komb. - žel.-sil. - nedbal.	842	Rozkr. přepr. zás. - silničních
750	Ublíž. na zdr. z nedbal.-prac.úr.	843	Rozkr. přepr. zás. - leteckých
751	Ublíž. na zdr. z nedbal.-ostatní	844	Rozkr. přepr. zás. - lodních
762	Poškození věřitele	845	Maření úkolu veř. činitele z nedb.
763	Zvýhodňování věřitele	846	Úplatkářství - podplácení
771	Ohrožení pod vl. náv. l., opilství	847	Úplatkářství - nepřímé
772	Zanedbání povinné výživy	848	Zvýhodňování věřitele
781	Získání kontr. nad plavid., vzdušným dopr. prostř.	849	Pletichy při řízení konk. a vyr.
782	Sdělení nepravdivé informace	850	Ohr. pošk. život. prostř. - úmysl.
783	Zavlečení VDP do ciziny	851	Ohr. pošk. život. prostř. - nedbal.
784	Týrání zvířat	852	Předlužení
785	Šíření poplašné zprávy	853	Neoprávněné vydání cenného papíru
786	Účast na organizované zločinecké skupině	854	Manipulace s kurzem investičních nástrojů
787	Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny	855	Nedovolená výr.rad.mat.
788	Podněcování k nár. a ras. nenáv.	860	Podílnictví
789	Podpora a propagace hnutí	861	Por. práv k ochranné známce
790	Ostatní trestná činnost	862	Por. průmyslových práv
721-790	Zbývající kriminalita celkem:	863	Poruš. autor. práva, k datab.a padělání díla
801	Tr.č. proti př. o nekalé soutěži	864	Zastření původu věci
803	Neoprávněné podnikání	865	Pošk. a zneuž. záz. na nos. infor.
806	Poškození spotřebitele	866	Provoz. nepoctivých her a sáz.
807	Pašování a kráčení cla	870	Havárie a provoz. poruch. - nedbal.
808	Zkresl. údajů o stavu hosp.a jm.	871	Havárie a provoz. poruch. - úmysl.
809	Poruš. závaz. práv. hosp. styku	880	Pojistný podvod
810	Poruš. povin.v řízení o konkur.	881	Úvěrový podvod
811	Poruš. pov. při správě ciz. maj.	882	Dotační podvod
812	Krádež	885	Nesplnění ozn. povin. v daň. říz.
813	Neoprávněné užívání cizí věci	801-890	Hospodářské činy celkem:
814	Pošk. cizí věci	901	Vojenské trestné činy
815	Podv. proti soc. zab. a nem. p.	902	Trestné činy proti ústav. zřízení
816	Ochrana měny	903	Trestné činy válečné a proti míru
817	Padělání známek a kolků	101-690	Obecná kriminalita celkem:
819	Kráčení daně	101-903	CELKOVÁ KRIMINALITA:
820	Zneuž. pravomoci veř. činitele		